

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Preference formy partnerského soužití u mladých lidí

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.

Vypracovala:
Tereza Vrbková

Brno 2011

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Preference formy partnerského soužití u mladých lidí“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce. Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Třebíči dne 15.4.2011

.....
Tereza Vrbková

Poděkování:

Děkuji paní PhDr. Geraldině Palovčíkové, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Dále děkuji svým rodičům za jejich maximální podporu a také svému manželovi Martinovi.

Tereza Vrbková

OBSAH:

Úvod	2
TEORETICKÁ ČÁST	4
1. <i>Manželství a rodina v kontextu doby</i>	4
1.1. Historický vývoj manželství a rodiny	4
1.2. Manželství a rodina v éře socialismu	7
1.3. Funkce rodiny	10
1.4. Manželství a rodina dnes	12
1.5. Dílčí závěr	17
2. <i>Nesezdané soužití</i>	18
2.1. Pohled do nedávné minulosti	18
2.2. Nesezdané soužití dnes – jeho druhy	21
2.3. Právní aspekty nesezdaného soužití	23
2.4. Názory mladých na instituci nesezdaného soužití	25
2.5. Dílčí závěr	28
PRAKTICKÁ ČÁST	30
3. <i>Názory mladých na různé formy soužití</i>	30
3.1. Metody průzkumu, stanovené hypotézy	30
3.2. Charakteristika průzkumného vzorku	32
3.3. Výsledky a fakta vyplývající z provedeného průzkumu	32
Závěr	50
Resumé	52
Anotace	53
Seznam použité literatury	54
Seznam příloh	56

Úvod

Téma svojí bakalářské práce s názvem „**Preference formy partnerského soužití u mladých lidí**“ jsem zvolila, protože jsem ve věku, kdy se mě tato problematika velmi blízkce dotýká. Já osobně jsem během svého studia na Institutu mezioborových studií přeměnila nesezdané soužití se svým partnerem v manželství a mám kolem sebe velké množství mladých, kteří žijí v různých partnerských uspořádáních. Mým motivem tedy bylo tuto problematiku prozkoumat z odbornější stránky a zabývat se aktuálními poznatky z této oblasti v naší zemi.

V posledních dvaceti letech v naší zemi dochází k velmi rychlým změnám. Tyto změny se nedějí jen například na poli technologickém, lékařském, ekonomickém, politickém, ale co nás hlavně zajímá, jsou změny v oblasti společenské. Svět se pro nás stává menším, stále dostupnějším a na jedné straně se mu snažíme přizpůsobovat, na straně druhé se před ním snažíme uchránit. Díky mnoha pokrokům, které ženou náš svět kupředu, můžeme téměř tvrdit, že jsme blízko objevu elixíru dlouhověkosti, protože jedna z významných společensko-demografických změn, které jsme v dnešní době svědky, je stárnutí naší populace. Další, co společnost přijala za své, je masové používání antikoncepce a s ní související velmi nízká porodnost. Snižuje se i počet dětí v rodinách, rostou počty lidí, kteří naprosto odmítají plodit děti a s těmito tématy jdou ruku v ruce změny na poli partnerských vztahů. Dnešní mladí nepovažují manželství za jediný správný způsob, jak strávit život s partnerem a vzhledem možnostem, které se jim nabízejí, často odsouvají svůj partnerský život na vedlejší kolej. I to je jeden z důvodů další společenské změny, a to posunu porodů dětí do vyššího věku, růst věku vstupu do manželství, rození dětí mimo manželství a s těmito fenomény opět souvisí téma této bakalářské práce.

I když se v této práci dotkneme i těchto zmíněných témat, jejím hlavním cílem je zjistit vývoj partnerského soužití, což jsou, vedle manželství, různé formy tzv. nesezdaného soužití. Další cíl, který je kladen na tuto práci, je zjistit a interpretovat názory mladých lidí na nesezdané soužití a pokusit se zjistit i jejich osobní preference. K naplnění těchto cílů je práce rozdělena do dvou základních částí. První z nich je teoretická a druhá je praktická.

Teoretická část je rozdělena na dvě základní kapitoly, první má název *Manželství a rodina v kontextu doby* a druhá má prostý název *Nesezdané soužití*. Tato část si klade

za cíl, zjistit a shrnout vývoj manželství a neopomíjí ani propojení manželského svazku s rodinou a jejím vývojem. Najdeme v ní i pohled do nedávné minulosti, kdy se začalo ve větší míře rozšiřovat nesezdané soužití partnerů. Další podkapitoly pojednávají o současných trendech a zabývají se údaji ze současnosti a jejich předchozím vývojem.

Cílem praktické části je zjistit některé aktuální názory mladé populace na otázky týkající se manželství a nesezdaného soužití a jejich postoje vůči dětem v těchto vztazích. Ke zjištění těchto otázek i dalších souvislostí byly zvoleny následující hypotézy:

Hypotéza č. 1: Mladí lidé nesouhlasí s názorem, že vztah v manželství je stabilnější než v nesezdaném soužití.

Hypotéza č. 2: Mladí lidé neodmítají nesezdané soužití s dětmi.

Hypotéza č. 3: Lidé, kteří vyrůstali v neúplné rodině pouze s jedním rodičem, častěji volí nesezdané soužití jako manželství.

Hypotéza č. 4: Mladí muži, na rozdíl od žen, chápou vstup do manželství jako ztrátu svobody.

Metoda, použitá v teoretické i praktické části, je obsahová analýza dostupných materiálů, rozhovor a jako další byla v praktické části použita kvantitativní metoda výzkumu - metoda dotazníku. V praktické části je uveden popis a postup dotazníkového průzkumu a získané výsledky zvlášť za každou otázku. Závěrem této kapitoly je shrnutí hypotéz s informacemi, jestli se danou hypotézu podařilo ověřit či byla vyvrácena.

V závěru práce jsou shrnuty důležité poznatky a informace, které nám poskytli dotazníkový průzkum.

Tato bakalářská práce je prací začátečníka, a proto je zatížena i různými nedokonalostmi. V první kapitole je možná věnováno až příliš prostoru rodině, ale myslím si, že rodina je jistá nadstavba partnerského soužití a k tématu partnerského soužití patří stejně jako k celé sociální pedagogice.

Dále při interpretaci výsledků průzkumu, vyšlo najevo, že ne všechny dotazy byly položeny, tak aby podávaly jednoznačnou odpověď na názor respondentů.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Manželství a rodina v kontextu doby

Dnešní forma soužití dvou lidí v podobě manželství se velmi dlouho utvářela a pro přiblížení příčin proč jsou dnešní manželství a rodina takové jaké jsou, je dobré projít si jejich vývoj v kontextu doby. V historickém vývoji manželství nám nezbyvá než zevšeobecňovat, ale jak v době minulé, tak i v současné platí, že každé partnerství nebo rodina je originální a velký vliv na jejich soudržnost, trávení volného času, atmosféru a rituály mají nejen povahy a charakter jejich členů, ale i jejich věk a přiznejme si, že i finanční situace. Finance hrály v rodinách (samozřejmě nejen v nich) velkou roli a zejména v minulosti hrály roli zásadní ve sňatkové politice. Pokud nevěstini rodiče nenabídli odpovídající věno, znamenal pro ni sňatek pád na společenském žebříčku, nebo ještě hůř, zůstat svobodná. Proto není překvapující, že narození dcery nebylo tak radostné jako zrození potomka mužského pohlaví. Dnes je od těchto praktik v našich končinách naštěstí upuštěno, ale pořád platí, že častěji k sobě najdou cestu lidé s podobným sociálním statutem.

V následujícím textu se budeme zabývat vývojem manželství i rodiny, protože si myslím, že tyto dva pojmy k sobě v historii patří a vznik jednoho podmiňoval vznik druhého.

1.1. Historický vývoj manželství a rodiny

Než uspořádání manželství a rodiny dospělo do podoby, kterou známe v dnešní době, a než se dostalo do podoby, která nám přijde samozřejmá, zákonem upravená, prošlo lidstvo dlouhou etapou vývoje, mnohdy spojenou s útrapami mocných vrstev.

Za předchůdce manželství se dá považovat soužití v době prvotně pospolné, kdy společnost byla rozdělena v *rodech*, což byly skupiny pokrevně příbuzných osob, které spojovalo pouto nejen příbuzenské, ale i hospodářské a společenské. Mezi těmito osobami docházelo k tzv. skupinovému manželství (**endogamii**), které plnilo funkci

sexuální. O výchovu potomků, přípravu jídel a výrobu oděvů se staral celý rod společně.

Z endogamie, která obnášela akty rozmnožování uvnitř rodu, se postupem času vyvinula dokonalejší forma skupinového manželství, a to **exogamie**, což je změna v reprodukčním chování, kdy sexuální partneři již každý pochází z jiné výrobní skupiny.

V této fázi lidského vývoje matky byly schopny rozlišit své děti, ale protože vztahy mezi oběma pohlavími byly neustále ještě promiskuitní, určení otcovství možné nebylo. Proto tyto rody byly spojením osob příbuzných po ženské linii a děti patřily do kolektivu svojí matky (matriarchát).

V období matriarchátu dospělo manželství skupinové již k manželství párovému, ale neznamenalo to osamostatnění páru jako soběstačné výrobní jednotky. Zpočátku dané páry ani nežily ve stejné skupině, každý zůstal v rodě, ke kterému patřil a jejich úloha byla stále jen reprodukční. Až později se muž přestěhoval k ženě do jejího rodu, kde měl tento pár pravděpodobně vyčleněné své místo. Shánění potravy a starost o „domácnost“ byla neustále kolektivní záležitostí. Tento druh partnerství byl ještě dostatečně volným, lehce rozvazatelným a tito manželé na sobě nijak nebyli závislí. Dá se říci, že je to snad jediné období v historii, kdy žena a muž měli stejné postavení.

V době pozdější začala růst mužská úloha tím, že muži se začali specializovat na provádění důmyslnějších prací jako je lov, výroba předmětů k lovu a podobně. Během této éry, kdy vzrůstala převaha mužů nad ženami se matriarchát naprosto změnil a otočil se v patriarchát a ženy byly naopak odváděny do rodů muže. Vývoj dospěl k monogamii partnerství, úkolem rodiny se stalo plození dětí a žena je chápána jen jako nástroj k jejich plození.

V období feudalismu se u Slovanů projevuje patriarchální rodinné zřízení, vznikají společenské třídy a obecně se dá říci, že co se týká rodinného zřízení, nic neplatí obecně. Platí velká diferenciacce mezi různými skupinami obyvatel.

Typické pro toto období je počátek vlivu náboženství na instituci manželství a poté její úplné ovládnutí církví. Církev začala manželství považovat za posvátné a jeho samozřejmou součástí musí být věrnost a nerozlučitelnost, ale jak se v životní praxi ukázalo, narazila tato dogmata na velké překážky a budoucnost ukázala, že nerozlučitelnost manželství, v podmínkách současného uspěchaného a nezávislého světa, lze považovat za přežitek.

Vznik sňatku v těchto dobách vždy nebyla jednoduchá záležitost, například u poddaných byly podmínky pro vstup do manželství často upraveny podle aktuálních potřeb feudálů a na každý sňatek bylo potřebné povolení vrchnosti. V případě zámožnějších vrstev městského obyvatelstva cestu k manželství a volbu životního partnera ovlivňovalo příbuzenstvo, které sledovalo pouze majetkový prospěch takového sňatku. Znamená to tedy, že vřelé city nebo předchozí známost partnerů byly pouze vzácností. Toto platilo dvojnásob u vládnoucích vrstev, jejichž rodinný život byl pouze formalitou, a jejichž jediným úkolem bylo zajistit „kvalitní“ pokračovatele rodu.

Od roku 1812 na našem území upravoval manželské vztahy *Všeobecný občanský zákoník*, který zakotvil svobodu při uzavírání manželství mezi všemi vrstvami obyvatel, jakékoliv národnosti i vyznání. Postavení manželky ani v této době nedospělo k lepšímu, pořád byla podřízena muži, ten ji zastupoval před úřady, před soudy, dokonce rozhodoval i o jejím zaměstnání.

Faktem ovšem bylo, že sňatky se pořád povinně odehrávaly před církví, církvi zůstala pravomoc při rozvodovém řízení, přičemž pro katolíky stále platila nerozlučitelnost manželství. Problémem bylo, že církev se stále řídila svými původními předpisy a proklamovaná rovnoprávnost respektovaná nebyla.

V 50. letech 19. století manželské právo na rakouském území udělalo obrovský krok zpátky. Přes mnohé dílčí pokroky veškerou moc nad manželstvím převzala církev se svými církevními soudy a tento stav trval ještě poměrně dlouhou dobu, kdy po několikerých snahách až roku 1920 byla uzákoněna, mimo jiné, rozlučitelnost manželství.

I přesto přetrvávaly názory na manželství, rodinu a její funkce, v některých ohledech, dost nepokrokové. Na rozluky manželství se neustále hledělo jako na nežádoucí jev a nepřítel rodiny a pro zajímavost bych uvedla názor z jedné publikace silně věřícího autora, který zde pojednává o faktorech rodinu ohrožujících: „A je všeobecně známo, že právě u nejnáruživějších služebnic sportu, i u těch, jichž tělesná robustnost se sportem mohutně vyvinula, vyskytuje se velmi často nechuť k dítěti⁴ a k drobným a skrytým úkolům manželského života. Přirozeně: mateřství a sport lze těžko spojití již z důvodů fyzických; a mimo to živelný zájem, jimž si sport připoutává své dívky, činí ve veliké části případů nemožným, aby žena se současně soustředila pro úkoly rodinné tak, jak je to nutno. – Podobně při cestování starosti mateřské a manželské jsou těžkým břemenem pro náruživost v cestování, a proto stojí dívka neb žena před rozhodnutím: buď musí býti obětována rodina neb cesty. Ale cest se mnohá moderní žena zřící

nechce. Tedy... Ve Francii vytvořili v posledních letech pořekadlo „Automobil je nepřitelem kolébky.“¹

Ještě dlouhých skoro třicet let trvalo než se právní úprava manželství a rodiny začala podobat té, kterou již známe v dnešní době. Od 1. ledna roku 1950 došlo k totiž převratné změně a jediným způsobem, jak uzavřít manželství se stal občanský sňatek, církevní sňatky od té doby měly nulové právní důsledky.

1.2. Manželství a rodina v éře socialismu

Nástupem socialismu došlo k mnoha zásadním změnám, které silně zasáhly i do rodinného života. Socialistický režim se tvářil jako přítel rodinného soužití, ale ve skutečnosti tento režim a ani jeho představitelé nebyli přátelští k jakýmkoliv hodnotám ve společnosti. Rodina a její členové sdíleli po mnoho generací společné názory, postoje, tradice, záliby a společný čas, což nemuselo být pro režim příznivé, pokud se rodinné hodnoty odlišovaly od socialistických myšlenek a názorů. Bylo tedy logické, že komunisté přišli na to, že si budou nové členy společnosti formovat sami, a to už od útlého věku. Rodiny byly motivovány k tomu, aby již poměrně krátkou dobu po narození daly své ratolesti do jeslí, poté do mateřských školek.

Výše zmíněnou podporou rodiny bylo maximalizovat zaměstnanost žen, což se postupně zdařilo, ale finanční nezávislost, ani jiné výhody, to pracujícím ženám nepřineslo. Naopak, místo klidného výchovného působení na nejmenší členy svých rodin, musely pracující matky po pracovní směně v práci nastoupit ještě další směnu v domácnosti, případně na domácí zahradě, která neplnila hlavně rekreační účely jako dnes, ale sloužila hlavně jako součást obživy rodiny. Zmíním příklad matky mého manžela, která porodila dítě koncem sedmdesátých let. Po půlroční mateřské dovolené nastoupila zpět do zaměstnání prodavačky (protože jí skočila mateřská), které obnášelo pracovní dobu do 17. hodiny. Naštěstí měla podporu v blízké rodině, a tak syna z jeslí střídavě vyzvedávaly její matka a švagrová, které se o miminko staraly do doby, než tatínek skočil ve svém zaměstnání a dítě mu mohly předat. Jako maminka právě sedmiměsíčního miminka se jen těžko vžívám do její situace a jen velmi nerada bych se vzdala okamžiků, kdy můžu pozorovat vývojové pokroky své ratolesti.

---

¹ Vašek, Bedřich. Rodina dvacátého století, Olomouc, 1924. s. 90-91

Jeden ze základních principů, na kterém si minulý režim zakládal, je rovnoprávnost obou pohlaví. Jaká byla realita, ví pamětníci a dovolila bych si citovat úryvek z dobové literatury: „Postavení zaměstnané ženy – matky je totiž v uplynulých letech nejslabším článkem uskutečňování „rovnosti v životě“. V rodině totiž většinu fyzické i duševní energie, kterou je třeba vynaložit na obstarávání domácnosti a výchovu dětí, vynakládá žena, ať je či není zaměstnána. Zaměstnaná žena má o polovinu méně volného času než muž, domácím pracem věnuje téměř pětkrát tolik času než muž (zajímavé je, že i průměrná doba spánku je o tři hodiny týdně kratší u žen než u mužů).“¹

Kratší spánek žen zřejmě nebyl důsledek jejich rušnějšího nočního života, ale dokazuje tvrzení, že socialistické ženy vedle zaměstnání, plnily ještě roli hospodyně na plný úvazek, protože většina jejich mužů považovala domácí práce za činnosti, které se jich netýkají nebo za podřadnou činnost. Nelze říct, že by se názory na domácí práce nějak zásadně změnily, ale díky pracovnímu nasazení mnoha žen a mnoha možnostem využití volného času, je v mnoha případech nutnost dospět ke vzájemnému kompromisu partnerů.

Z demografického hlediska se dají socialistické manželství a rodina charakterizovat jako mladé. Průměrný věk nevěst při prvním sňatku se pohyboval mezi 21 a 22 lety a u ženichů v rozpětí mezi 24 a 25 let (dostupné jsou údaje od roku 1961). Průměrný věk prvorodiček se od 20. let z necelých 26 let snížil a ustálil se v 60. letech na necelých 23 letech. Můžeme usoudit, že v této době se lidé brali brzy zejména díky kombinaci několika faktorů:

- kvůli nedostatku jiných alternativ, jako je kariéra, s ní spojená snaha o vysoké výdělky, prestiž a uznání a nemožnost volného cestování, hlavně dívky tím pádem měly hlavní životní cíl se vdát a mít děti;
- nízký podíl mladých na vysokých školách;
- kvůli nedostatečné osvětě ze strany blízkých;
- kvůli nedostupnosti antikoncepčních prostředků;
- motivací ze strany státu (šlo o přídatky na děti, jesle, mateřské školky, novomanželské půjčky apod.).

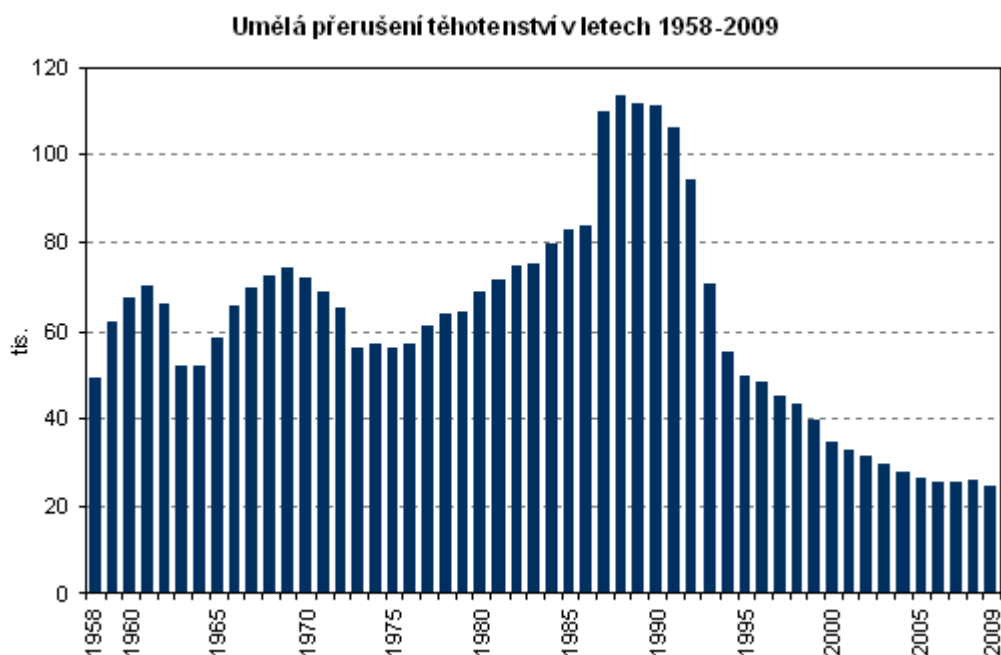
---

¹ Radvanová, Senta. Manželství a rodina v ČSSR. 1.vydání. Praha: Orbis, 1964, s. 40-41

V roce 1958 bylo dle zákona č. 68/1958 Sb. upravena a legalizována možnost umělého přerušení těhotenství, a jelikož nebyly téměř dostupné antikoncepční metody, stala se možnost umělého přerušení těhotenství velmi rozšířenou metodou, jak předejít nechtěnému rodičovství. Oproti dnešní době byla tato možnost hojně využívána vdanými ženami, například v letech 1960-1964 byly vdané ženy zastoupeny 81% ze všech vykonaných umělých přerušení těhotenství a nejvíce zastoupenou věkovou skupinou byly mladé ženy ve věku 20-24 let. Roku 1986 byly zrušeny potratové komise, které umělé přerušení těhotenství schvalovaly či zamítly a umělé přerušení se stalo volně dostupné na žádost ženy a jejich počet dosáhl svého maxima roku 1988. Díky dostupnosti antikoncepce se ale naštěstí v devadesátých letech situace začala měnit k lepšímu a do dnešní doby se čísla potratovosti podařilo několikanásobně snížit.

Jak se vyvíjel počet umělých přerušení těhotenství, ukazuje graf s číslem 1.

Graf 1 Umělá přerušení těhotenství v letech 1950-2009 (v tisících)

Zdroj :

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/umela_preruseni

1.3. Funkce rodiny

Každý pár (což platí pro sezdané i nesezdané páry), který zakládá rodinu, a i když si to partneři nemusí uvědomit, zakládá ji za účelem plnění jejích funkcí, které jsou následně vyjmenovány. Jde o vymezenou skupinu úkolů, které se formovaly během celé historie lidstva a párového soužití. První tři zmíněné funkce můžeme sledovat už na počátku rodinného života a další funkce v historii se jen mírně obměňovaly na základě potřeb a názorů dané doby. Funkce rodiny, které dnes spatřujeme jako důležité, by v dnešní společnosti nemělo být problematické plnit, ale v realitě je opak pravdou, protože hlavně výchovnou nebo emocionální funkci dnešní rodiče hodně opomíjejí, což mohou potvrdit zejména pedagogičtí pracovníci předškolních a školních zařízení.

Biologickoreprodukční funkce – má význam jak pro společnost jako celek, tak také pro jedince, kteří rodinu tvoří. Pro svůj zdárný rozvoj potřebuje společnost stabilní reprodukční základnu. Proto je také v jejím zájmu, aby se rodil takový počet dětí, který tyto perspektivy naplní. Ačkoli podstata této funkce se nemění, podle současného trendu ve většině vyspělých zemí je dítě vnímáno jako překážka v profesním růstu a vlastní seberealizaci obou rodičů a v rodinách s nižšími příjmy pak také jako přepych. V posledních letech proto v těchto zemích pozorujeme úbytek dětí.¹

Dle údajů Českého statistického úřadu vývoj plodnosti v naší republice měl po revoluci velmi rychle klesající charakter, a to do roku 1999. S příchodem nového tisíciletí plodnost naší populace pomalu začala růst a tato tendence kulminovala roku 2008 na celkovém počtu necelých 120 tisíc narozených. Aktuální data za 1. pololetí roku 2010 s přibližně 58 tisíci narozenými dětmi ukazují, že porodnost nabírá pozvolna zase klesající charakter, což neplatí o podílu narozených dětí mimo manželství, jejichž počet se od roku 1990 zčtyřnásobil.

Sociálně-ekonomická funkce – Už od pradávna je hlavním cílem rodiny zajistit živobytí a potravu. Dnes jde o to, aby se členové rodiny zapojili do obstarávání finančních prostředků nutných k pořízení jídla, oblečení a bydlení a tento model

---

¹ Kraus, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. 1. vydání. Praha: Portál, 2008, s 81. ISBN 978-80-7367-383-3

přenesli na následující generaci, aby nedocházelo ke neodůvodněnému čerpání financí od státu. Problémem některých skupin obyvatel je, že cíleně tuto funkci zanedbávají a děti vyrůstající například v rodině, kde ani jeden z rodičů se nikdy neživil prací, mají v sobě zakořeněný tento model a v reálném světě je dost pravděpodobně překvapí, že i jich se týká slovo práce.

Funkce ochranná (zaopatřovací, pečovatelská) – Rodina nám poskytuje pocit sounáležitosti, zabezpečení před vnějším světem, poskytuje nám ochranu před působením vlivů z venčí, je nám oporou v těžkých životních situacích a pomáhá nám tyto situace řešit. Rodina je nás schopna zabezpečit v situacích, kdy tyto situace nejsme schopni řešit sami a zaopatřit naše potřeby v každém období lidského života.

Socializačně-výchovná funkce – rodina je první sociální skupinou, se kterou se dítě setkává a vzory i vzorce chování, které jsou běžné v rámci této sociální skupiny vědomě i nevědomě přebírá a řídí se jimi. Z vlastní zkušenosti i pozorování okolí mohou potvrdit názory, které tvrdí, že výchova má nezanedbatelný vliv na rozvoj jedince i na utváření názorů a postojů. Prakticky to lze doložit touto funkcí na rčení „Jaká matka, taková dcera!“

Dnešní doba sebou přináší změnu ve výchovném působení – nepůsobí pouze vychovatel na vychovávaného, ale působí na nás vychovatele i vychovávaný subjekt. Je to asi z velké části zapříčiněno tím, že v současnosti převládá spíše demokratický až liberální styl výchovy, což neplatilo dříve, kdy rodič či vychovatel působil hlavně jako autorita a uplatňoval hlavně styl autoritativní výchovy.

Pokud rodina tuto funkci dostatečně naplní, nemělo by docházet k takovým extrémům jako se občas doslechneme z médií. Jeden extrém je neskrývaný nezájem o výchovu potomků i o jejich osud a druhým extrémem jsou velmi dobře skrývané výchovné formy plné násilí a dětského strachu.

Funkce rekreační, relaxační, zábavná – plnění této funkce do jisté míry závisí na naturelech vychovatelů a jejich prioritách. Výsledkem je to, nakolik se svojí rodině věnují. Dle mého názoru tato funkce hodně souvisí i s ekonomickou situací rodiny, což v dnešní konzumní společnosti dokazuje kult nákupních center. Ale i produktivnější trávení času, jako různé sporty, kroužky, výlety, koníčky a dovolené velmi zatěžují rodinný rozpočet.

Funkce emocionální – asi jen těžko nahraditelná funkce rodiny. Každé dítě pozitivně ovlivní, pokud cítí ve svých rodičích jistotu a oporu, bývá kladně motivováno a hodnoceno. Mnoho rodičů se, zejména z časových důvodů, dostatečně láskyplně svým dětem nevěnuje a kompenzuje tento nedostatek materiálními hodnotami. Z psychologie víme, že pokud je tato funkce oslabena nebo naopak příliš zesílena (např. protekcionismus, přílišná láska k dítěti), může to na dítěti zanechat známky po celý život a může u něj dojít i k psychickým poruchám.

1.4. Manželství a rodina dnes

Současná česká rodina se potýká s řadou socioekonomických překážek, společenských tlaků, kulturně hodnotových proměn a rozporů a vysokých nároků na výchovu a jejich péči. Tyto skutečnosti způsobují ztížení podmínek k jejímu bezproblémovému fungování a obtížnější naplňování je jich potřeb.

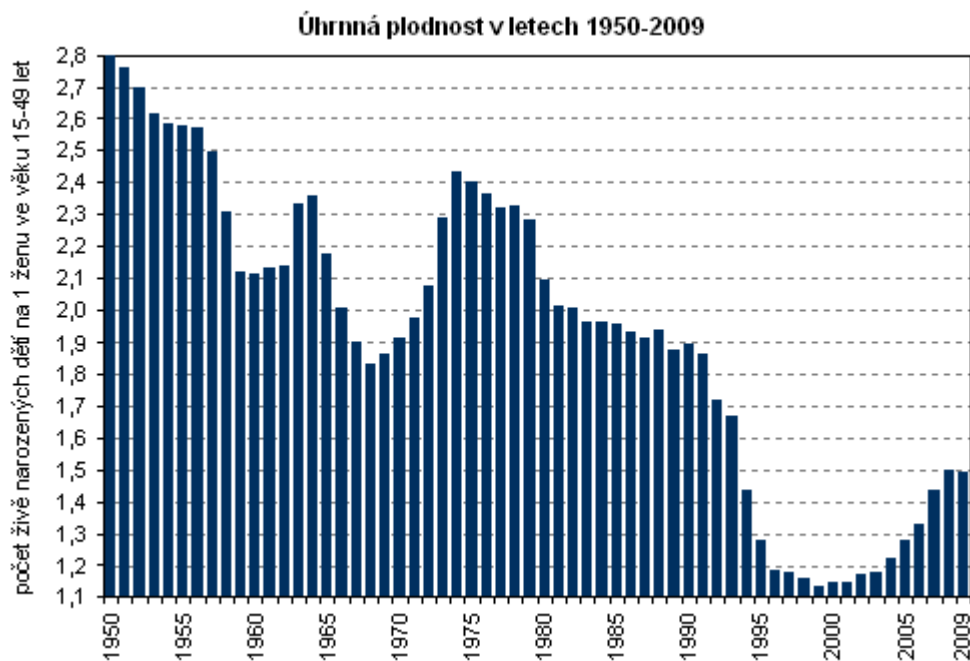
Navzdory pozitivnímu pohledu drtivé většiny mladých lidí na hodnoty manželství a rodičovství, se česká společnost podobně jako jiné evropské státy potýká s nízkou porodností, jejíž rostoucí míra je klíčová pro zbrzdění budoucího razantního stárnutí české populace.¹

S předchozí charakteristikou mi nezbyvá než souhlasit, ale ze svého úhlu pohledu mladé matky (studující, s potřebou seberealizace a zálibou v cestování) se obávám, že razantní zlepšení situace v naší zemi čekat nemůžeme. Stav, ve kterém se nacházíme, by se dal vystihnout následovně – mladí, kteří mají alespoň dostačující prostředky, dávají přednost kariéře/zálibám a rodičovství (i manželství) odkládají a naopak množství těch, kteří by rodinu založit chtěli, nemají zázemí, finance, které považují za žádoucí pro příchod člena do rodiny. Dnešní antikoncepční metody jsou natolik spolehlivé, že oproti dobám minulým mohou mladí svých plánů „neplánovat“ děti docílit. Vývoj úhrnné plodnosti ve druhé polovině minulého století ukazuje graf 2. Porodnost v posledních letech stoupla zejména díky porodům tzv. silných ročníků.

---

¹ http://www.mpsv.cz/files/clanky/7958/Narodni_koncepce_podpory_rodin_s_detmi.pdf, s. 9

Graf 2 Úhrnná plodnost v letech 1950-2009

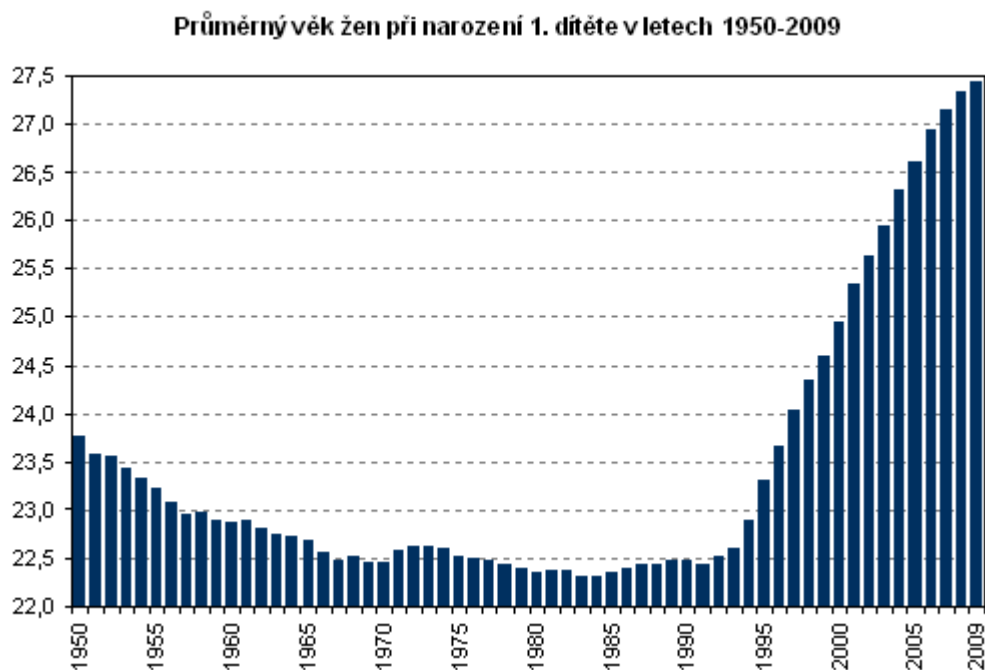
Zdroj:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/uhrnna_plodnost_v letech_1950_2009

Pokud budeme mluvit v této kapitole o sezdaných párech jako o rodině, myslím, že univerzální způsob, jak v současné době charakterizovat klasickou českou rodinu, nenajdeme. Jistá jsou ale fakta, které se můžeme pokusit zobecnit a srovnat s dobou nedávno minulou. Například skutečnost, že ženy rodí děti ve stále vyšším věku, se potvrzuje každým rokem více a více. Zatímco průměrný věk matky při narození prvního dítěte v roce 1989 byl 22,5 roku, v roce 2001 průměrně 25,3 roků a v roce 2009 bylo průměrné prvorodiče 27,4 roků. Názorně je tato situace vidět v následujícím strmě stoupajícím grafu 3.

Graf 3 Průměrný věk ženy při narození 1. dítěte v letech 1950-2009

Zdroj:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prumerny_vek_zen_pri_narozeni_1_ditete_v letech_1950_2009

Dle Krause současná česká rodina vykazuje tyto charakteristické znaky:

- demokratizace uvnitř rodiny,
- izolovanost,
- zmenšování se,
- dezintegrace,
- zatížení rodičů pracovními aktivitami,
- dvoukariérový model,
- vysoký počet rozvodů,
- diferencovanost rodin podle socioekonomické úrovně.¹

Tato charakteristika rodin vystihuje podstatné znaky a změny, které se dějí zejména od pádu komunismu u nás. Co se pozvolna mění a doufám, že se nadále měnit bude,

¹ Kraus, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. 1. vydání. Praha: Portál, 2008, s. 83, ISBN 978-80-7367-383-3

je postavení ženy v rodině. A také děti se dnes stále více podílejí na utváření rodiny a vztahů v ní a podstatné je, že vztah mezi rodiči a dětmi je založen spíše na bázi partnerství, což ve všech případech nelze považovat za zrovna ideální. Protože se stává, že pracující otec tráví v rodině stále méně času a jeho autorita v rodině klesá, neznamená to ani dnes, že je jeho role v rodině je zastupitelná a méně významná.

O tom, že rodina je dnes izolovaná jednotka nelze pochybovat a přesvědčil se o tom snad každý. Platí to určitě více ve městech, a kdyby mi někdo položil otázku, zda znám v naší ulici alespoň polovinu obyvatel, určitě bych odpověděla, že ne (pro upřesnění musím dodat, že v naší ulici bydlíme zatím jen rok a půl). Předpokládám, že stejnou odpověď by měla i většina obyvatel panelákových domů. Dokazuje to, že většina lidí (rodin) si chrání svoje soukromí a také to, že lidé se z různých důvodů více stěhují. Rozhodně také klesl počet vícegeneračního bydlení, což také rodinám napomáhá si lépe střežit soukromí.

Pokud se generace od sebe oddělují, logicky dochází k tomu, že počet členů na jednu domácnost se snižuje, což není samo o sobě nic špatného, ale počet členů v domácnostech se také snižuje z toho důvodu, že v naší zemi dlouhou dobu klesala porodnost. Nejenže rodiny mají menší počet dětí, ale zvyšuje se počet lidí, kteří rodičovství odmítají úplně. Přibývá i lidí, kteří žijí sami, a to nejen lidí ve starobním důchodu, ale i mnoho mladších lidí, kteří tuto cestu zvolili dobrovolně nebo těch, kteří zůstávají bez partnera po rozvodu.

Díky mnoha možnostem využití volného času a kvůli pracovní vytíženosti členů rodiny ubývá rodin, které spolu tráví společný čas a vzájemně spolu komunikují. Dochází k odcizení se členů rodiny navzájem mezi sebou, což může vést k nepříjemným důsledkům, jako například kriminální činy, závislosti, deviace či velké zadlužení, které můžou zůstat v rámci rodiny nepovšimnuty. K posledně zmíněnému by se dalo říci, že se stalo přirozenou součástí našeho života a překvapí nás lidé, kteří by uvedli, že v současnosti nemají nic „na splátky“.¹

Protože existují nejenom spolehlivé finanční ústavy, ale i společnosti, které poskytují půjčky, aniž by je zajímala finanční situace jejich klientů, mnoho lidí tomuto vábení podlehne a způsobí tím sobě i svým rodinám problémy, které na dlouhou dobu ovlivní

---

¹ V současné době probíhá v ČR Sčítání lidí, domů a bytů 2011. Vedle dotazů na náboženské vyznání by mohla zaznít i otázka týkající se domácností a hypoték. Myslím si, že výsledky byly velmi zajímavé, ale chápu, že si lidé si chrání tak citlivé informace o sobě a asi málokdo by na tuto otázku byl ochoten odpovědět.

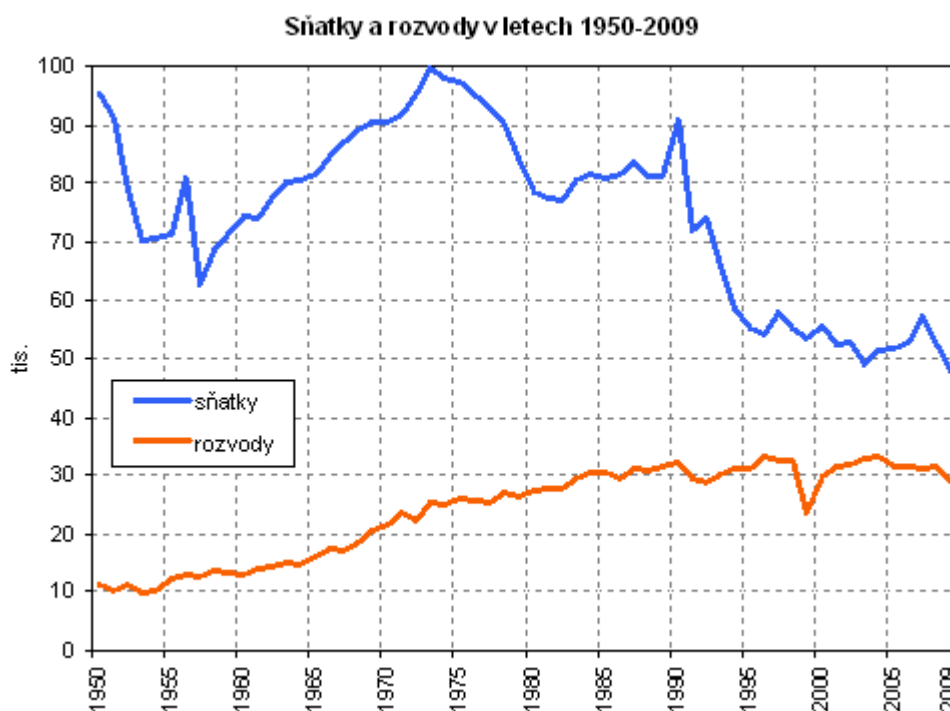
jejich život a vyloučí je z jeho plnohodnotného užívání. Nejvíce tímto trpí děti, které pokud neudrží trendy s ostatními, se cítí méněcenné.

V České republice je opravdu vysoká míra rozvodovosti. Počty sňatků neustále klesají, například v roce 2009 jich bylo o 18,3 tisíc méně než v roce 1993. I přes tento klesající trend, počet rozvodů neustále přibýval až do roku 2008, kdy byl celkový počet rozvodů přes 29 tisíc, z nichž bylo přes 58% párů s nezletilými dětmi. Tato čísla nezahrnují údaje z nesezdaných soužití, kde nepochybně dochází k rozchodům partnerů ve stejné, možná i větší, míře jako u sezdaných párů. Je tedy faktem, že mnoho českých dětí vyrůstá bez jednoho rodiče nebo s rodičem tzv. nevlastním a pokud se partneři rodičů střídají, nemůže to být vhodné pro vývoj těchto dětí, které tímto přejímají vzorec chování, který může negativně ovlivnit jejich budoucí partnerský život.

I přes různé „pokrokové“ názory současné doby je pořád platný názor, že pro děti je důležitý podíl obou rodičů na jejich výchově.

Pro názornost uvádím graf 4, který udává počty sňatků a rozvodů na časové ose a nelze si nevšimnout, že obě křivky se k sobě nápadně přibližují. Dokazují, co je pro naše páry typické, a to nízká sňatečnost a vysoký počet rozvodů.

Graf 4 Sňatky a rozvody v letech 1950-2009

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/snatky_a_rozvody_1950_2009

Vzhledem k tomu, že partnerské soužití v naší zemi se velmi mění, obávám se, že validita těchto dat se postupně snižuje. Pokud si většina párů oblíbí tzv. nesezdané soužití, bude nutné data zjišťovat zejména pomocí různých výzkumných šetření. Téma nesezdaného soužití přenecháme následující kapitole.

1.5. Dílčí závěr

Tato kapitola se zabývala vznikem a historií manželské formy soužití. Vzájemně jsme tento vývoj propojili i s vývojem rodiny jako takové, protože v historii i v době nedávné spolu tyto pojmy existovaly téměř neoddělitelně.

Jako prvního předchůdce párového manželství je uveden matriarchát. Typické pro toto období bylo, že žena zůstávala v rodě, ve kterém se narodila, a muž přicházel ze svého rodu žít k ní. Pro postavení ženy bylo toto soužití výhodné, ale v době, kdy došlo k obratu a ženy se začaly stěhovat do rodu ke svému partnerovi, postavení ženy ve společnosti značně utrpělo a ženy se z této podřadné role ve společnosti snaží vymanit dodnes.

V pozdější době se úprava manželských vztahů začala řešit pouze s pomocí církve. Církev považovala manželství za posvátné a nerozlučné, a protože drtivá většina sňatků byla předem domluvená jako obchod, často bylo manželství pro manžele spíš trest. I přesto trvalo dlouhá staletí, než byl na našem území uzákoněn rozvod, což nastalo roku 1950. Od tohoto roku partneři směli vstoupit do manželství pouze uzavřením tzv. občanského sňatku a ten církevní byl sám o sobě neplatný.

Během čtyř desetiletí socialismu u nás partneři preferovali soužití především manželské, brali se relativně mladí a brzy se stávali rodiči.

Co je typické pro současná manželství, je zejména jejich vysoký úbytek, i přestože výzkumy hlásají, že mladí lidé nezhodili manželství do „starého železa“. Typické je i to, že mladí nezavrhují manželství, pouze ho odkládají do vyššího věku. Větší pravděpodobnost uzavření manželství mají dnes lidé, kteří dosáhli minimálně vzdělání s maturitou a zároveň platí, že tato skupina populace je nejvíce tolerantní k nesezdanému soužití.

2. Nesezdané soužití

Úkolem předchozí kapitoly bylo seznámit čtenáře s vývojem manželství a rodinného života. Vzhledem k popsanému vývoji a historickému kontextu je pochopitelné, že monogamní manželství se stalo nejpřirozenější formou partnerského soužití. Ale pokud pohlédneme do nedávné historie a doby současné, nemůžeme si nevšimnout, že vedle velkých technických pokroků, změny životního stylu většiny mladých, zlepšení postavení žen ve společnosti, dochází i ke změně v chápání manželství a jeho potřebnosti pro kvalitní vztah dvou lidí. V našich krajích tato změna přišla poměrně nedávno a plíživě se rozšířila i mezi páry rodící děti. Předmětem mnoha výzkumů za poslední desetiletí je snaha zjistit, jestli je v chování lidí, využívajících jiné formy soužití než je manželství, nějaký konkrétní záměr, anebo jestli jde jen o potřebu pocitu svobody, ztrátu vidiny jakýchkoliv výhod, nebo postupné upouštění od náboženských představ o soužití dvou lidí.

Termíny, které se nejčastěji pro nesezdané soužití používají a mohou se v textu vyskytnout, jsou např. kohabitace, faktické manželství, soužití druha a družky nebo bydlení na psí knížku.

2.1. Pohled do nedávné minulosti

Pokud bychom v této kapitole chtěli pojednávat kompletně o vývoji nesezdaného soužití, museli bychom zajít v historii určitě ještě dále než v případě manželství. Pro cíl této práce nám ale postačí zaměřit se na vývoj tohoto fenoménu v novodobé historii.

Jako alternativa manželství se kohabitace začala rozšiřovat hlavně v severských zemích v 60. letech 20. století, odtud se rozšiřovala postupně do dalších vyspělých států. U nás se v této době neustále, díky izolovanosti od vyspělých států, těšilo velké oblibě hlavně manželství. Ovšem jako manželství na zkoušku nebylo nesezdané soužití nic nového, protože podle výzkumu z roku 1991 prováděného v Brně, vyšlo najevo, že téměř dvě pětiny manželských párů žily před uzavřením prvního sňatku ve společné

domácnosti a v případě opakovaného manželství šlo už skoro o tři čtvrtiny budoucích manželů.¹

Na konci 80. let ve své publikaci I. Možný píše o nesezdaném soužití takto: „Nesezdaných soužití bude u nás v devadesátých letech přibývat. A prodlouží dobu svého trvání. Zatím u nás totiž ani zdaleka nenahrazuje tento způsob párového života řádné manželství – podle zatím nemnohých výzkumů trvá v průměru asi rok před sňatkem. Můžeme o něm mluvit spíše jako o snoubeneckém soužití. Je novou variantou cesty k manželství, nikoli alternativou manželství samého.“²

Myslím si, že Možný díky svým zkušenostem a znalostem této problematiky odhadl vývoj situace správně, ale dnes, o více než dvacet let později se ukazuje, že kohabitace se naprosto přirozeně stává i alternativou manželství.

S politickými změnami na počátku 90. let 20. století se naše země otevřela mnoha novým možnostem v mnoha oblastech a to se odrazilo i ve vývoji partnerských vztahů a s nimi spojenými demografickými ukazateli, jako je např. sňatečnost, porodnost, potratovost. Proč by se mladí lidé hrnuli do manželství, když zrušili novomanželské půjčky a lze si „užívat“ předtím než se člověk usadí?

Během 90. let 20. století se tedy v České republice zároveň snižuje počet uzavřených sňatků a zvyšuje se počet nesezdaných párů žijících v jedné domácnosti. Při sčítání lidu v roce 1991 vypočetlo se, že počet nesezdaných párů je 85 tisíc, ale o deset let později bylo napočítáno 125 tisíc párů žijících v nesezdaném soužití. Výzkumy ukazují, že nejčastěji žijí v nesezdaném soužití lidé se vzděláním bez maturity. V níže uvedeném kartogramu názorně vidíme rozdělení faktických manželství podle krajů.

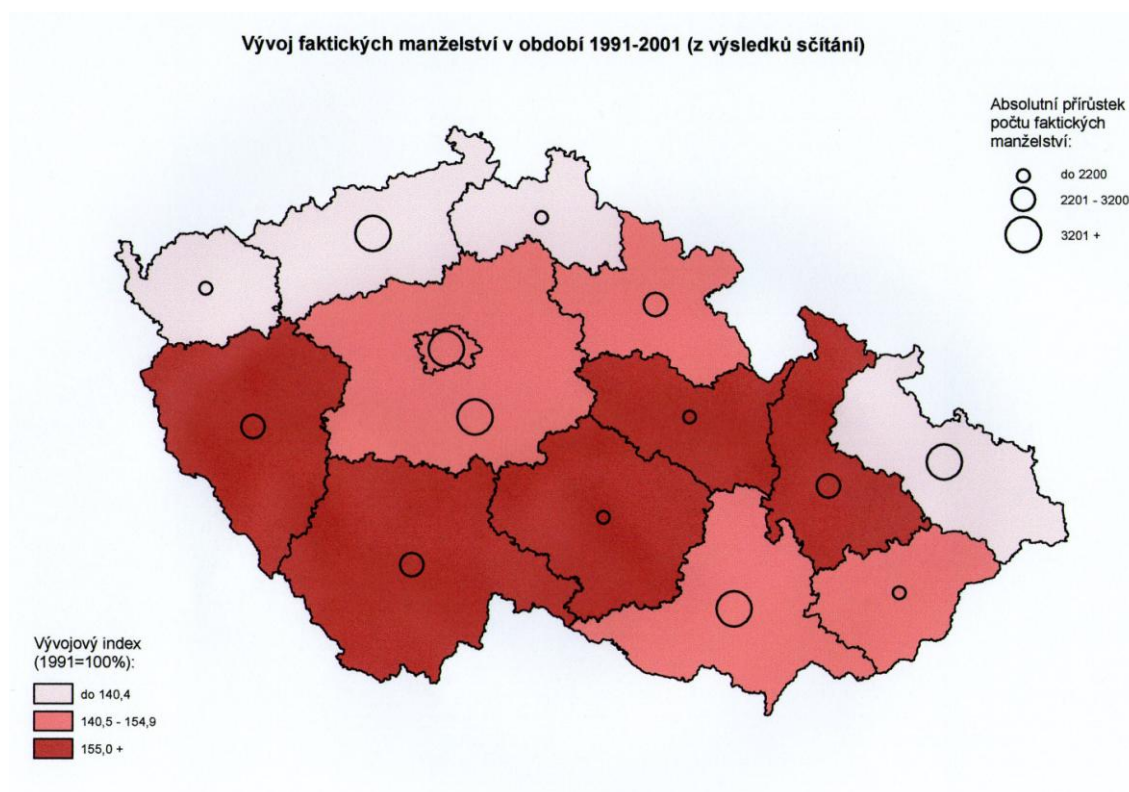
Intenzita barvy nám ukazuje procentuální nárůst faktických manželství a velikost bodu umístěného v každém kraji vyjadřuje, o kolik se zvýšil počet párů udávajících, že žijí v nesezdaném svazku. Můžeme si všimnout, že v rámci naší republiky byl mezi těmito sčítáními ve dvou krajích nárůst spadající procentuálně do nejnížší skupiny, ale absolutně patřil do nejvyšší skupiny. Jde o kraj Moravskoslezský a Ústecký.

---

¹ Maříková, Hana. Kostelecký, Tomáš et al.. Jaká je naše společnost? Otázky, které si často klademe. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010, s. 372, ISBN 978-80-7419-025-4

² MOŽNÝ, I. Moderní rodina (mýty a skutečnosti). 1. vydání. Brno: Blok. 1990. s. 163. ISBN 80-7029-018-8

Kartogram 1 Vývoj faktických manželství v období 1991-2001

Zdroj:

[http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/72002FE7FD/\\$File/412504m2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/72002FE7FD/$File/412504m2.pdf)

Z pohledu faktických manželství při sčítání lidu v roce 2001 byly klíčové věkové skupiny mezi 20 a 29 lety; do tohoto věku spadá největší podíl žen žijících ve faktických manželstvích. Z porovnání takto vymezených mladých rodin - faktických manželství a manželských párů - vyplývají následující závěry resp. rozdíly:

- více než polovina faktických manželství se ženou ve věku 20 - 29 let byla bezdětná, stejně vymezených manželských párů bylo bezdětných jen 17 %;
- průměrný počet závislých dětí ve faktických manželstvích s ženou ve věku 20-29 let činil 0,74, v rodinách manželských párů 1,26;
- průměrná velikost faktického manželství se ženou 20-29letou činila 2,78 osoby, průměrná velikost rodiny, jejíž jádro tvořil manželský pár, byla 3,31 osoby;
- ve struktuře podle ekonomické aktivity osoby v čele rodiny byl v mladých faktických manželstvích výrazně vyšší podíl nezaměstnaných - více než 14 %, u manželských párů to bylo necelých 5 %; úměrně tomu byl ve faktických manželstvích nižší podíl pracujících osob;

- vzdělanostní struktura osoby v čele faktických manželství vykazovala vyšší zastoupení vzdělání základního a nižší podíly u všech ostatních stupů vzdělání (střední, úplné střední i vysokoškolské).¹

Bylo by velmi zajímavé srovnat tyto výsledky se současností, ale vzhledem k tomu, že právě probíhá sčítání obyvatel, tyto informace nejsou dostupné. Lze je získat jen pomocí výzkumů, protože nejsou statisticky měřitelné.

V roce 2005 byly prováděny výzkumy s názvy „Proměny 2005“ a „Manželství, práce a rodina 2005“. Výsledky ukázaly, že mladí lidé sice manželství neodmítají, ale vstup do něj spojují s plánováním rodičovství. Dále vyplynulo, že velká část těchto mladých, hlavně jde o mladé muže, není rozhodnutá, jestli chtějí mít (zatím) děti, takže do manželství nemají důvod vstupovat.

2.2. Nesezdané soužití v současnosti – jeho druhy

Vzhledem k tomu, že způsob soužití partnerů se stal velmi sledovaným a často zkoumaným jevem, mnoho autorů vytvořilo své teorie, jak definovat nebo od sebe odlišit různé druhy a fáze nesezdaného soužití.

Kiernanová, viz níže, rozdělna genezi kohabltace následovně:

„V první fázi se kohabltace objevuje jako deviantní nebo avantgardní fenomén, který je praktikován jen malou částí populace svobodných, zatímco velká většina populace přímo prochází sňatkem. Ve druhé fázi funguje kohabltace buď jako předehra nebo jako probační období, v němž je testována síla vztahu před uzavřením manželství, a je to většinou fáze bezdětná. Ve třetí fázi začíná být kohabltace sociálně akceptována jako alternativa sňatku a rodičovství již není výlučně omezeno na manželství. Konečně ve čtvrté fázi se kohabltace a manželství přestávají odlišovat, neboť v obou se rodí a jsou vychovávány děti. (Kiernan 2002:5)“²

Dále vznikly typologie, které rozdělnují nesezdané páry žijící spolu do několika skupin. Například francouzská demografka Catherine Villeneuve-Gokalp rozlišuje 5 typů nesezdaných soužití. První typ je *nesezdané soužití jako předstupeň manželství*

¹ [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/72002F8554/\\$File/2.cast.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/72002F8554/$File/2.cast.pdf)

² socstudia.fss.muni.cz/pristup.php?soubor=081031105351.pdf

a pro něj typické krátké soužití partnerů následované sňatkem. Druhý typ se nazývá *manželství na zkoušku*, to je zakončeno buď sňatkem, nebo rozchodem partnerů. Třetí typ je *krátkodobé soužití partnerů*. Čtvrtý typ je *stabilní svazek partnerů, kteří naplánují vstoupit do manželství ani mít děti* a poslední je *volný svazek alternativní k manželství, do kterého se rodí děti*.¹

Následující typologii, kterou publikoval Rabušic, považuji za vhodnější:

- *Soužití porozvodové* – partneři už prošli rozvodem a nechtějí další sňatek.
- *Soužití snoubenecké* – partneři, kteří spolu žijí, plánují sňatek, jejich soužití je předstupeň jejich manželství.
- *Soužití dočasné* – spíše nahrazuje chození, partneři nepomýšlejí na sňatek, začínají svou milostnou sexuální dráhu nebo žijí po rozvodu s dočasným partnerem. Může končit manželstvím nebo rozpadem.
- *Soužití namísto manželství* – do tohoto svazku se rodí děti a stejně jako u posledního typu partnerství u výše zmíněné Gokalpové jde o alternativu k manželství.²

Poslední a samostatnou formou nesezdaných vztahů, kterou je třeba zmínit, je tzv. LAT, což je zkratka anglického Living Apart Together a v češtině znamená žijící spolu odděleně. Je to velmi pokroková forma partnerství, kdy partneři žijí každý ve své domácnosti a tráví spolu jen volný čas, víkendy, dovolené. S touto silně netradiční formou partnerství se setkáme spíše ve velkých městech, u finančně nezávislých partnerů. Musím přiznat, že na jednu stranu mám pro tuto formu pochopení, ale myslím si, že je spíše vhodná jako počáteční fáze vztahu, udržitelná maximálně několik málo let. Pokud jde o partnery, kteří k sobě mají citový vztah, jistě by se měl jejich vztah vyvíjet dále.

---

¹ Maříková, Hana. Kostecký, Tomáš et al.. *Jaká je naše společnost? Otázky, které si často klademe*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010, s. 368, ISBN 978-80-7419-025-4

² Rabušic, L., *Kde ty všechny děti jsou? : porodnost v sociologické perspektivě*. 1. vydání. Praha. Sociologické nakladatelství, 2001, s. 197, ISBN 80-86429-01-6

2.3. Právní aspekty nesezdaného soužití

Nesezdaní lidé žijící spolu musí mít na paměti, že právní vztahy mezi sebou si musí upravit spíše sami. Jak situaci vidí různá odvětví práva, charakterizuje následující odstavec.

„Náš právní řád nemá pro takovýto pár jednotné označení. Stěžejní právní předpis, kterým je občanský zákoník, užívá pojem „domácnost“, již tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. V některých je významný pojem „osoba blízká“, kterou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec, manžel a jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Zákon o státní sociální podpoře užívá pojem druh a družka, které považuje za společně posuzované osoby, žijí-li s oprávněnou osobou alespoň tři měsíce. Prováděcí předpisy k zákoníku práce znají též tento pojem (např. v případě nároku na dny volna při úmrtí druha, resp. družky). I v trestním právu se setkáme s pojmem „osoba blízká“ a druh či družka. V tisku jsem se setkala též s pojmem „neregistrované heterosexuální partnerství“, lidová mluva užívá označení „žijí spolu na hromádce“, na psí knížku apod.“¹

Podle mého názoru je zbytečné, aby se zákonodárci více a podrobněji zabývali legislativou nesezdaných osob, protože cítím, že z tohoto důvodu přetrvává instituce manželství. Pokud se partneři pro sňatek z nějakého důvodu nerozhodnou, existuje určitě mnoho způsobů, jak svá práva ošetřit. Například v případě majetku, dědictví, vzájemného zastupování apod. lze využít smluv, které v případě neschopnosti se dohodnout, mohou pomoci předejít dlouhodobým konfliktům.

Problémem je, když v extrémních případech dojde k soudnímu sporu. Bohužel často žijí v nesezdaném soužití lidé méně vzdělaní, ne tolik právně uvědomělí, aby si případné budoucí neshody smluvně ošetřili.

Francová dále píše, že partneři se mohou dohodnout a každý z nich může koupit konkrétní věc do svého vlastnictví, ale pokud bude investovat jeden z nich do majetku toho druhého, musí mít na paměti, že taková investice se promlčuje po dvouleté lhůtě, která běží od uskutečnění této investice. Instituce podobná společnému jmění manželů u kohabitace není, každý z partnerů nabývá věc do svého individuálního vlastnictví

---

¹ Francová, Marie. Dvořáková Závodská, Jana. Rozvody, rozchody a zánik partnerství. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 120, ISBN 978-80-7357-586-1

nebo do tzv. spoluvlastnictví, kdy je výhodnější vše zaznamenat smluvně, jak bylo již uvedeno výše.

Problematická je i otázka dědictví. Pokud jsou partneři sezdáni, partner dědí v druhé dědické skupině (v první jsou vždy děti). Pokud spolu partneři žijí nesezdáni a není-li dědicem manžel/ka ani rodiče, pak přichází na řadu sourozenci a ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně jeden rok před jeho smrtí ve společné domácnosti. Důležité je, že pokud nedědí nějaký ze zůstavitelových sourozenců, jeho dědický podíl dostávají děti.

Pokud partner sepsal za svého života závěť a odkázal by vše svému partnerovi, musíme vzít v úvahu, že existují tzv. neopomenutelní dědicové, což jsou děti. Pokud nebyli v závěti uvedeni, jde o relativní neplatnost a nezletilé děti mají nárok na celý svůj podíl, který jim ze zákona připadá. V případě zletilých potomků nárok činí nejméně jedna polovina z jejich dědického podílu, který jim ze zákona připadá.

Pokud nesezdaní partneři dospěli do fáze, kdy spolu mají děti, jsou tyto děti po právní stránce ve stejném postavení jako děti, které se narodily v manželství. Na toto téma jsem krátce hovořila s jednou pracovnící z odboru sociálních věcí na Městském úřadu Třebíč a snažila jsem se získat její osobní postřehy k preferenci partnerských forem u různých skupin lidí.¹ Fakta jsou v současnosti taková, že vzhledem ke změně legislativy ke dni 1. 1. 2011, nemá smysl, aby páry s dětmi zůstávaly nesezdané kvůli finančním výhodám. Pomocí formuláře se zjišťuje, jestli má svobodná matka partnera ve společné domácnosti. Pokud udává, že ve společné domácnosti nežijí, dalším krokem je určení výživného na dítě (děti) a za nepříznivých finančních podmínek je ještě matka nucena žádat partnera o výživné sama na sebe, což je omezeno do dvou let věku dítěte. Z toho vyplývá, že stát má velkou snahu o to, aby rodina byla zajištěna primárně oběma partnery, ať už žijí nebo nežijí ve stejné domácnosti a následně z toho plyne, že nesezdané páry, i kdyby předstíraly oddělené soužití, nemají v současnosti žádné finanční zvýhodnění.

Pokud rodič, který udává, že je samoživitel, žádá i o dávky poskytované v hmotné nouzi, jeho žádost prochází přezkoumáním soudu a vynesením rozsudku, kterému předchází důkladná kontrola v místě bydliště. Kontrola zjišťuje, jestli je stav hmotné

---

¹ Bohužel od roku 1997 jim matrika nezasílá hlášení o narozených dětech mimo manželství, takže mi nemohla poskytnout osobní postřehy konkrétně k tomuto tématu.

nouze takový, jak žadatel/ka udává a zaměřuje se na to, jestli v domácnosti nežije partner, který může přispívat na domácnost.

2.4. Názory mladých lidí na instituci nesezdaného soužití

Zjišťování postojů mladých je hlavně úkolem průzkumů, kterých bylo během posledního desetiletí provedeno několik. Nejaktuálnější data (nejen) k tomuto tématu poskytuje výzkum „European Values Study“ a dále o několik let starší výzkumy s názvy „Proměny 2005“ a „Manželství, práce a rodina 2005“. Z prvně jmenovaného zdroje pochází tabulka 1. Zabývá se otázkou tolerance lidí na nesezdané soužití. U populace do 29 let vyjádřilo své kladné mínění o této formě partnerství tři čtvrtiny respondentů a 6% z nich bylo proti. U sledovaného vzorku respondentů ve věku 20-44 let vyjádřilo souhlas s touto formou partnerství 66% respondentů a negativně se k němu vyjádřilo 7% respondentů z této věkové skupiny. Přístup mladých k nesezdanému soužití je tedy obecně dost pozitivní.

Tabulka 1 Tolerance nesezdaného soužití

q45_4 Je v pořádku, když dva lidé žijí spolu, aniž by byli sezdáni (Řádková %)	EVS 2008				
	Je v pořádku, když dva lidé žijí spolu, aniž by byli sezdáni				
	rozhodně souhlasím	souhlasím	ani souhlas ani nesouhlas	nesouhlasím	rozhodně nesouhlasím
Celkem	18%	42%	28%	10%	3%
Pohlaví					
muž	17%	45%	29%	7%	3%
žena	19%	39%	26%	12%	3%
Věk					
18-29	31%	44%	20%	5%	1%
30-44	22%	44%	26%	5%	2%
45-59	11%	49%	27%	9%	4%
60+	8%	30%	37%	20%	5%
Vzdělání					
základní	17%	41%	28%	10%	4%
vyučení(a)	18%	39%	31%	9%	3%
SŠ	21%	43%	24%	10%	2%
VŠ	13%	51%	22%	9%	4%
Obec					
do 4 999	20%	37%	27%	11%	5%
5 000 - 19 999	14%	45%	27%	11%	3%
20 000 - 99 999	16%	44%	28%	11%	1%
100 000 +	19%	46%	26%	6%	3%
Region					
Praha	18%	46%	31%	4%	1%
Čechy	18%	40%	28%	9%	5%
Morava	17%	43%	26%	12%	1%

Zdroj: Rabušic, L., Hamanová, J. Hodnoty a postoje v ČR 1991-2008: (pramenná publikace European Values Study). 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 175, ISBN 978-80-210-4952-9

Z této studie nás k danému tématu ještě mohou zajímat názory mladých na to, jestli je manželství zastaralá instituce. Tabulka 2 dokonce zaznamenává procentuální zastoupení odpovědí na tuto otázku nejen v roce 2008, ale i v letech 1999 a 1991. Můžeme zde tedy

srovnat, jestli se odpovědi mladých lišily v průběhu času. Ve věkové skupině respondentů do 29 let je vidět značný posun v názoru na věc. S tím, že manželství je zastaralá instituce, v roce 1991 souhlasilo 11% mladých v této věkové skupině, ale v roce 2008 s tímto tvrzením souhlasilo už 43% respondentů z této věkové skupiny. Ve věkové skupině 30-44 let tento rozdíl nebyl tak významný. V roce 1991 souhlasilo s tvrzením, že manželství je zastaralá instituce jen 8% dotázaných a v roce 2008 souhlasilo 27% dotázaných z této věkové skupiny a lze si všimnout, že s rostoucím věkem počet souhlasných odpovědí na tuto otázku klesá. I přesto si nelze nevšimnout, že v průběhu času všechny sledované skupiny dotazovaných učinily velký posun v názorech na instituci manželství, a tím pádem tedy můžeme očekávat i větší toleranci nesezdaného soužití.

Tabulka 2 Je manželství zastaralá instituce?

q43 Manželství je zastaralá instituce (Řádková %)		EVS 2008		EVS 1999		EVS 1991	
		Manželství je zastaralá instituce		Manželství je zastaralá instituce		Manželství je zastaralá instituce	
		souhlasím	nesouhlasím	souhlasím	nesouhlasím	souhlasím	nesouhlasím
Celkem		24%	76%	11%	89%	7%	93%
Pohlaví	muž	27%	73%	12%	88%	8%	92%
	žena	22%	78%	11%	89%	6%	94%
Věk	18-29	43%	57%	18%	82%	11%	89%
	30-44	27%	73%	14%	86%	8%	92%
	45-59	18%	82%	10%	90%	5%	95%
	60+	13%	87%	4%	96%	4%	96%
Vzdělání	základní	29%	71%	14%	86%	9%	91%
	vyučen(a)	24%	76%	12%	88%	8%	92%
	SŠ	25%	75%	11%	89%	6%	94%
	VŠ	15%	85%	6%	94%	1%	99%
Obec	do 4 999	23%	77%	8%	92%	7%	93%
	5 000 - 19 999	25%	75%	16%	84%	7%	93%
	20 000 - 99 999	20%	80%	12%	88%	8%	92%
	100 000 +	27%	73%	11%	89%	6%	94%
Region	Praha	14%	86%	11%	89%	5%	95%
	Čechy	24%	76%	12%	88%	9%	91%
	Morava	28%	72%	11%	89%	6%	94%

Zdroj: Rabušic, L., Hamanová, J. Hodnoty a postoje v ČR 1991-2008 : (pramenná publikace European Values Study). 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 175, ISBN 978-80-210-4952-9

Z výzkumu Proměny 2005 také vyplynul podobný závěr, že mladí si manželského svazku sice cení, ale jsou velmi tolerantní i vůči jiným formám soužití a to, co je pro ně důležité, je možnost být spolu se svým partnerem. Otázku, kterou si kladli Hašková a Rabušic i jejich interpretaci citují zde:

„Jaká je tedy odpověď na otázky, zdali pro mladou českou populaci ztratila manželská rodina hodnotu, a zdali jsme svědky orientace mladých lidí na vysoce individualizované

formy uspořádání soukromého života bez požadavků na dlouhodobé partnerské závazky? Naše analýzy ukazují, že manželská rodina je mezi mladou populací, a to zejména mezi mladými ženami, stále vysoce hodnocena. Zároveň však pro mladé muže i ženy ztrácí unikátní pozici „té jediné správné volby“. Manželství svou hodnotu ztrácí relativně k narůstající hodnotě jiných forem partnerského soužití. Manželský svazek zůstává pro mladé lidi jakýmsi ideálem, nebo minimálně modelem, proti němuž „lze“ jen málo namítat, který však při vysoké toleranci a dokonce i oblíbě jiných forem uspořádání soukromého života nemusejí naplnit. Mladá populace je zejména nositelkou preference „bydlení s partnerkou/partnerem“, a to ať už seždaně nebo neseždaně, ale právě jen s ním (a případně také s dětmi).“¹

Právě citovaní autoři ve svém textu roztrídili respondenty výzkumu „Proměny 2005“ (1032 osob) do tří základních skupin (pomocí tzv. shlukové analýzy). První skupinu nazvali **konzervativní**, patří sem ti respondenti, z jejichž odpovědí vyplynulo, že za jediné správné uspořádání soukromého soužití považují manželství. Druhou skupinu nazvali **také neseždaná soužití**. Ta zahrnovala respondenty orientované na soužití s partnerem. Oproti první skupině tito respondenti netrvali na manželském soužití, ale důležité je pro ně blízkost partnera, proto se stavěli například odmítavě k oddělenému soužití a odmítali i neúplnou rodinu jako vhodné rodinné prostředí. Poslední skupinou jsou **tolerantní**. I oni hodnotili kladně manželskou rodinu, byli tolerantní ke všem druhům partnerského soužití, ale na rozdíl od prvních dvou skupin hodnotili kladně i formy individualizovaného soužití.

V tabulce č. 3 můžeme vidět, jaké je procentuální zastoupení respondentů v těchto třech skupinách. Věk vybraných respondentů je 20-35 let.

Tabulka 3 Preference mladých k různým druhům soužití

Pohlaví	Konzervativní	Také neseždaná soužití	Tolerantní	Celkem
MUŽI	12	42	46	100%
ŽENY	17	47	36	100%
CELKEM	14	44	42	100%

Zdroj : socstudia.fss.muni.cz/pristup.php?soubor=081031105351.pdf s.24

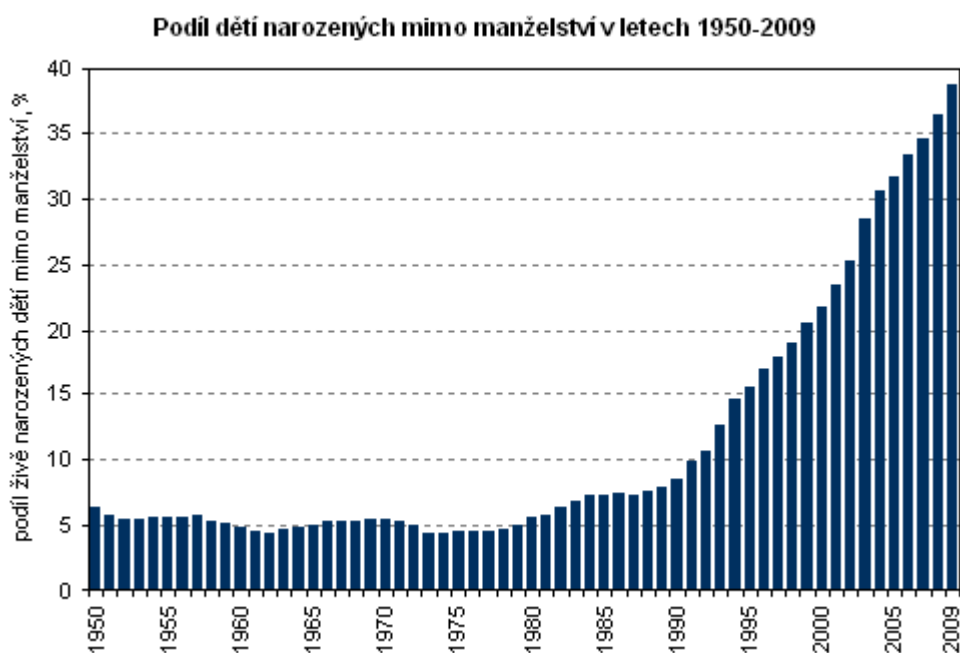
¹ socstudia.fss.muni.cz/pristup.php?soubor=081031105351.pdf s.24

Je mírně překvapivé, kolik mladých spadlo do skupiny tzv. tolerantní. Je jisté, že mladí jsou velmi tolerantní k různým druhům soužití, ale otázkou do budoucna zůstává, jestli by sami v takovém typu soužití chtěli sami setrvávat nebo dokonce rodit v něm děti.

2.5. Dílčí závěr

Z kapitoly o nesezdaném soužití vyplynulo, že zejména ve dvou posledních desetiletích se naše společnost stává více a více tolerantní k jiným formám partnerského soužití než je manželství. Tato data většinou poskytují různé sociologické průzkumy, ale o trochu hmatatelnější důkaz poskytuje i počet nemanželských dětí, kterých se rodí každým rokem čím dál více, což je patrné z grafu 5.

Graf 5 Podíl narozených mimo manželství v letech 1950-2009

Zdroj:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/podil_deti_narozenyh_mimo_manzelstvi_v_letech_1950_2009

Naše republika se tímto trendem poměrně rychle přiblížila k tzv. západním zemím a bitva manželství versus nesezdané soužití má neustále tendenci se posunovat, ale je těžké odhadnout, kam směřuje. Mladí lidé zastávají velmi tolerantní názory, u nás navíc podpořené nízkou religiozitou, ale na straně druhé z průzkumů často vyplývá, že i ti, co tolerují nesezdané soužití, by v něm nežili, pokud by chtěli mít děti. Důkazem

je skupina vysokoškolsky vzdělaných lidí, která z výzkumů vychází jako vysoce tolerantní, ale samotní vysokoškoláci se berou nejvíce. Naopak nejpočetnější skupinou naší populace, která volí nesezdané soužití jako manželství, jsou ti lidé, kteří dosáhli maximálně středního vzdělání bez maturity. Zajímavostí ale je, že tito lidé jsou zároveň nejméně tolerantní k nesezdaným soužitím.

Trošku jiná praxe je v případě nesezdaného soužití jako manželství na zkoušku. To je i u nás praktikováno již dlouhou dobu, je všeobecně akceptováno a troufám si tvrdit, že jím projde drtivá většina těch, co mají partnera a okolnosti, které jim to umožní.

Z velké části tedy platí, že mladí lidé u nás jsou hodně tolerantní k různým druhům nesezdaného soužití, ale zároveň vládne názor, že manželství není považováno za přežitou a nemoderní instituci.

PRAKTICKÁ ČÁST

3. Názory mladých lidí na různé formy soužití

3.1. Metody průzkumu, stanovené hypotézy

Praktická část této práce se zabývá zhodnocením názorů mladých lidí na manželství a nesezdané soužití. Cílem průzkumu je zjistit aktuální názory mladých na manželství a nesezdané soužití, a jestli se jejich názor mění, pokud se ve vztahu nacházejí děti. Podstatnou součástí je i zjištění typu soužití, ve kterém se oni sami nacházejí.

Byly zvoleny hypotézy, které se během vyhodnocení průzkumu, buď prokážou jako pravdivé, nebo budou vyvráceny.

Znění zvolených hypotéz je následující:

Hypotéza č. 1:

Mladí lidé nesouhlasí s názorem, že vztah v manželství je stabilnější než v nesezdaném soužití.

Hypotéza č. 2:

Mladí lidé neodmítají nesezdané soužití s dětmi.

Hypotéza č. 3:

Lidé, kteří vyrůstali v neúplné rodině pouze s jedním rodičem, častěji volí nesezdané soužití jako manželství.

Hypotéza č. 4:

Mladí muži, na rozdíl od žen, chápou vstup do manželství jako ztrátu svobody.

Ke sběru dat byla použita kvantitativní výzkumná metoda, konkrétně šlo o **dotazník**. Jeho písemná podoba je uvedena v příloze č. 1.

„Dotazník je pravděpodobně nejčastěji používanou výzkumnou technikou. Je tvořen určitým počtem písemně formulovaných otázek, které jsou pro všechny respondenty stejné a jsou předkládány na zvláštním formuláři. Vysoký stupeň standardizace umožňuje získávat údaje od velkého počtu respondentů bez velkých organizačních, personálních či finančních nároků.“¹

V dotaznících používáme různé druhy otázek. Mezi ně patří otázky uzavřené, otevřené a škálové.

U otázek **uzavřených** respondenti vybírají z různých možností, které jsou jim nabízeny. Otázky **otevřené** dávají respondentům větší možnost přesnějšího vyjádření se a u **škálových** otázek respondenti vybírají svoji volbu, která je vyjádřena pomocí různých stupnic, např. číselné.

Struktura tištěného dotazníku:

V otázce 1. až 4. byla zjišťována tzv. tvrdá data, konkrétně šlo o pohlaví, věk a rodinný stav respondentů. Otázka č. 4 nám podala informaci, jestli respondenti vyrůstali v úplné rodině či ne. Toto zjištění je důležité pro ověření/vyvrácení hypotézy č. 3.

Otázky č. 5 a č. 6 byly doplňující k rodinnému stavu, u nesezdaných jsme zjišťovali, jejich zájem v blízké době vstoupit do manželství – respondenti měli na výběr ze tří variant odpovědí – ano, ne, záleží na okolnostech. Pokud zvolili poslední zmíněnou, byl jim dán prostor pro upřesnění odpovědi. Šestá otázka zjišťovala, zda respondent sdílí domácnost se svým partnerem.

Otázky č. 7 až 15 byly škálové, respondenti volili z variant odpovědí *souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, nesouhlasím a nevím*. Tyto otázky zjišťovaly názory a postoje cílené na nesezdané soužití versus manželství a poskytují informace, ze kterých plyne ověření/vyvrácení hypotéz č. 1, 2 a 4.

Pro zjednodušení sběru dat jsem vedle tištěné varianty dotazníku vytvořila i jeho internetovou podobu.

---

¹ Jilčík, Tomáš. Zapletal, Ladislav. Sociologie. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2008, s. 46

Struktura internetového dotazníku:

Na internetové adrese www.surveymonkey.com je možnost zdarma si vytvořit neomezený počet vlastních průzkumů, proto jsem vedle tištěného dotazníku, vytvořila i jeho internetovou verzi. Tuto metodu jsem použila, protože mi poskytla několik výhod. Jako hlavní bych jmenovala hromadné oslovení respondentů. Výhodou pro odpovídající bylo, že nemuseli data nikam zasílat, ale pouhým kliknutím informace odeslali a předpokládám, že pocit naprosté anonymity internetu přispěl k upřímným odpovědím. Praktické je, že systém zaznamenává procentuální i nominální počty odpovědí na dané otázky. Pokud jsem měla některé dotazníky v tištěné formě, tak systém umožňuje tato data do něj přepsat, aby výpočty v něm byly kompletní pro moje potřeby.

3.2. Charakteristika průzkumného vzorku

Dotazník zjišťoval názory mladých lidí, proto jsem brala v potaz názory respondentů pouze ve věkové skupině 20-40 let. Hodně svých známých jsem oslovila předem s tím, že jim zašlu dotazník, jaké mám požadavky na věk respondentů a požádala jsem je i o předání dalším jejich známým. Sběr dat se konal poslední týden v měsíci březnu v roce 2011, zúčastnili se ho muži i ženy ve výše zmíněné věkové skupině a nebylo zohledňováno jejich vzdělání.

Celkový počet respondentů byl 105, ale vzhledem k tomu, že jsem byla nucena vyřadit 9 dotazníků, které nebyly vyplněny kompletně, celkový počet dotazníků, ze kterých budeme čerpat, je 96 kusů.

Naprostá většina dat byla získána pomocí internetového dotazníku (90 kusů), zbývající byly vyplněny studenty IMS Brno a personálem jedné třebíčské restaurace.

3.3. Výsledky a fakta vyplývající z provedeného průzkumu

Než jsem přistoupila k samotnému sběru dat, zvolila jsem metodu předvýzkumu. Vybrala jsem 4 osoby ze svého blízkého okolí.

Cílem předvýzkumu je zjistit zejména, jestli zkoumané osoby rozuměly pokynům, které jsme jim dali, dále jestli rozuměly otázkám v našem výzkumném nástroji, jestli je ochota těchto osob se zúčastnit výzkumu, a také jestli se dají získané údaje správně vyhodnotit.¹

Po provedení předvýzkumu byly provedeny malé změny ve znění otázek a u variant odpovědí.

Průzkum:

Jak bylo uvedeno výše, celkový počet vyhodnocených dotazníků byl 96. Celkové vyhodnocení nezohledňující pohlaví, věk ani jiné kategorie provedl program SurveyMonkey a ostatní údaje byly zpracovány v programu Microsoft Excel.

U otázek č. 1 až č. 6 byla použita data z programu z SurveyMonkey a na základě nich byly vytvořeny výsečové grafy s údaji v procentech. Tyto údaje nebyly tříděny podle pohlaví (kromě otázky č. 1).

Tvrzení s čísly 7 až 15 byla zpracována pouze pomocí programu Microsoft Excel. Ke každému tvrzení je vytvořena tabulka s údaji dle procentního zastoupení u odpovědí a údaje jsou zaznamenány zvlášť pro muže a pro ženy. V posledním řádku tabulky je uvedeno procentuální zastoupení zahrnující odpovědi mužů a žen dohromady. Z každé tabulky je vytvořen sloupcový graf, který srovnává procentní zastoupení odpovědí mužů a žen. Konkrétní informace ke každému z grafů jsou uvedeny níže.

Pro přehlednost je každá otázka se související tabulkou a grafem na nové stránce.

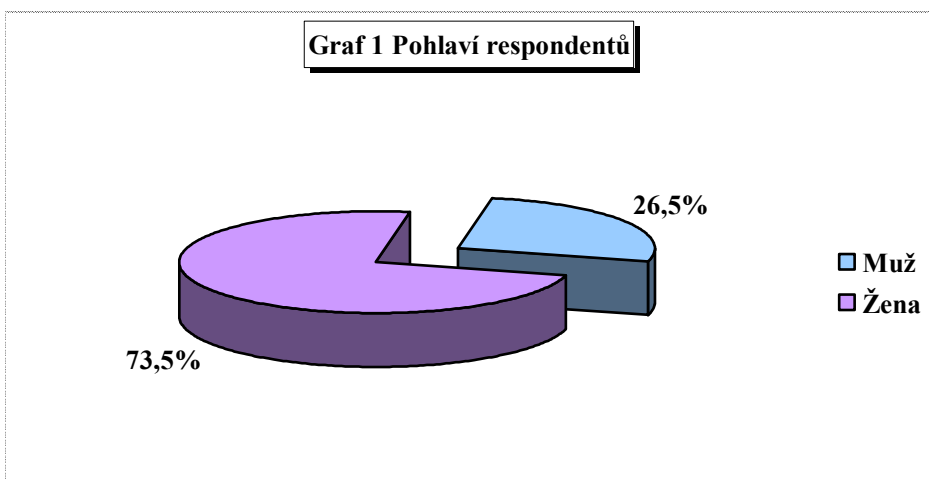
---

¹ Gavora, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. 1.vyd. Brno: Paido, 2000, s. 69, ISBN 80-85931-79-6

Otázka č. 1   Jste muž či žena?

Tabulka 1 Pohlaví respondentů

Pohlaví	%	Počet
Muž	26,5	27
Žena	73,5	69
Celkem	100	96

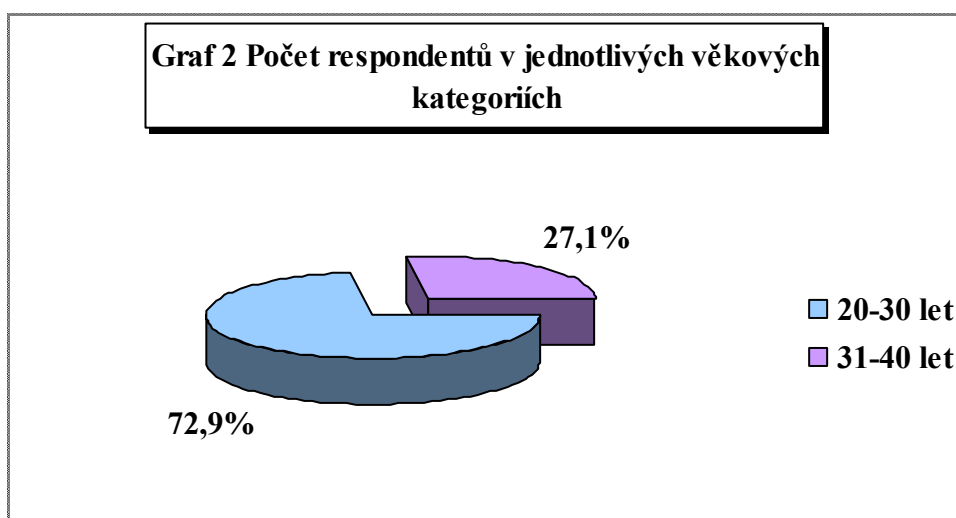

Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

Z celkového počtu 96-ti respondentů se průzkumu zúčastnilo pouze 27 mužů, přesněji šlo o 26,5% respondentů, ženy tvořily zbývajících 73,5%. Můj názor na tuto nesrovnalost je ten, že ženy mají zřejmě o danou tematiku větší zájem. K tomuto názoru jsem dospěla tak, že velká část mužů musela být osobně oslovena, aby dotazník vyplnila, ale ženy odpovídaly většinou pouze na základě e-mailového oslovení.

Otázka č. 2**Jaký je Váš věk?****Tabulka 2 Počet respondentů v jednotlivých věkových kategoriích**

Věk	%	Počet
20-30 let	72,9	70
31-40 let	27,1	26
Celkem	100	96

Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

Protože se tato bakalářská práce zabývá názory mladých, vytvořila jsem věkově omezenou skupinu respondentů. Zabývám se zde pouze odpověďmi respondentů ve věku 20-40 let. Většinu respondentů tvořili mladí do 30-ti let, vyjádřeno procentuálně jde o téměř 73% respondentů.

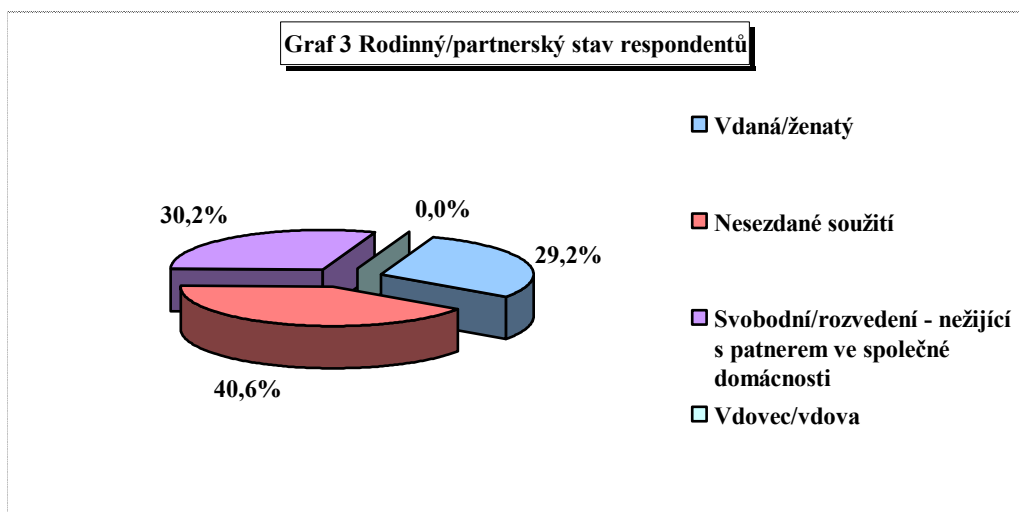
Otázky č. 3 a č. 6

Jaký je Váš rodinný stav? a

Bydlíte s partnerem/kou ve společné domácnosti?

Tabulka 3 Rodinný/ partnerský stav respondentů

Rodinný/partnerský stav respondentů	%	Počet
Vdaná/ženatý	29,2	28
Nesezdané soužití	40,6	39
Svobodná/ý,rozvedená/ý nežijící s partnerem ve společné domácnosti	30,2	29
Vdova/vdovec	0	0
Celkem	100	96

Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

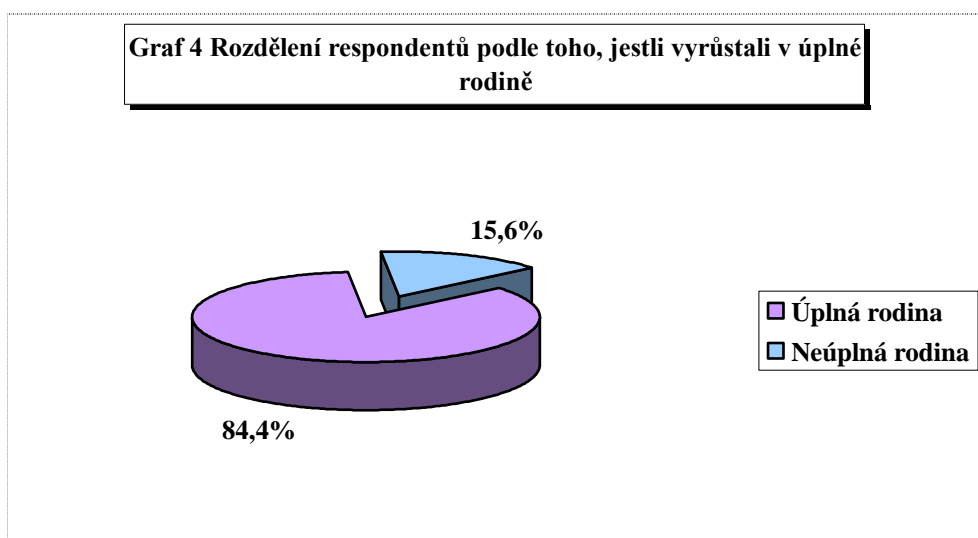
Tyto dvě otázky při vyhodnocení byly spojeny k sobě, protože otázka č. 6 nám doplňuje otázku č. 3. Vznikly tak tři hlavní skupiny respondentů, a to vdané/ženatí, žijící v nesezdaném soužití a ti, co nežijí s partnerem. Nejvíce respondentů tvoří skupina žijících nesezdaně – jsou zastoupeni 40,6%. Druhou skupinu tvoří, ti co s partnerem nežijí. Proč jsou zastoupeny tyto skupiny nejvíce, může souviset s poměrně nízkým věkem většiny respondentů.

Otázka č. 4

Vyrůstal/a jste v dětství/mládí v úplné rodině?

Tabulka 4 Rozdělení respondentů podle toho, jestli vyrůstali v úplné rodině

Dětství/mládí	%	Počet
Úplná rodina	84,4	81
Neúplná rodina	15,6	15
Celkem	100	96

Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

Tato otázka byla zvolena, aby byla zjištěna ne/pravdivost hypotézy č. 3. Pouze 15 respondentů udalo, že vyrůstali v neúplné rodině. Z těchto respondentů jsou 4 ženatí/vdané. Z druhé skupiny těch, co nežijí v manželství, pět z nich neplánuje sňatek a 4 z nich jsou ve věku do 30-ti let a pátý je rozvedená žena žijící v nesezdaném soužití. Vyjádřeno zlomkem, jedna třetina respondentů, kteří vyrůstali v neúplné rodině, nemá zájem uzavřít sňatek. Dá se ale předpokládat, že nejde o jeho úplné odmítnutí, ale pouze o jeho odložení, protože 4 z 5 těchto respondentů jsou ve věku do 30-ti let.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že **hypotézu č. 3 se nepodařilo ověřit.**

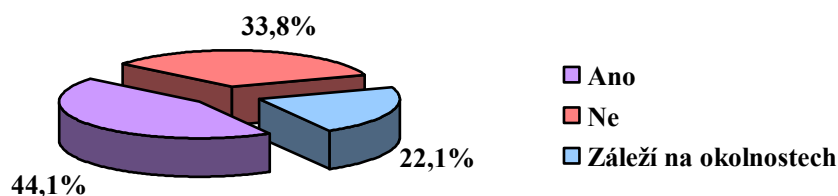

Otázka č. 5 V případě, že nežijete v manželství, plánujete v blízké době (přibližně tří let) sňatek?

Tabulka 5 Rozdělení respondentů podle toho, jestli plánují svatbu

Plánujete sňatek?	%	Počet
Ano	44,1	30
Ne	33,8	23
Záleží na okolnostech *	22,1	15
Celkem	100	68

Graf 5 Rozdělení respondentů podle toho, jestli plánují svatbu

Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

* Pokud respondenti zvolili tuto odpověď, měli možnost se vyjádřit. Níže jsou doslovně uvedeny všechny odpovědi, které uvedli. Celkem jde o 7 odpovědí, každá se vyskytla pouze jednou. Připomínám znění otázky i odpovědi:

V případě, že nežijete v manželství, plánujete v blízké době (přibližně tří let) sňatek?

Záleží na okolnostech (vypište přibližně na jakých):

- práce atd.,
- když bude s kým, tak klidně,
- finanční situace, partnerská situace,
- vhodný partner, stejná představa o společném životě,
- partnerovi, možnosti bydlení,
- jestli budu mít partnera a dospějeme k závěru, že se chceme vzít,

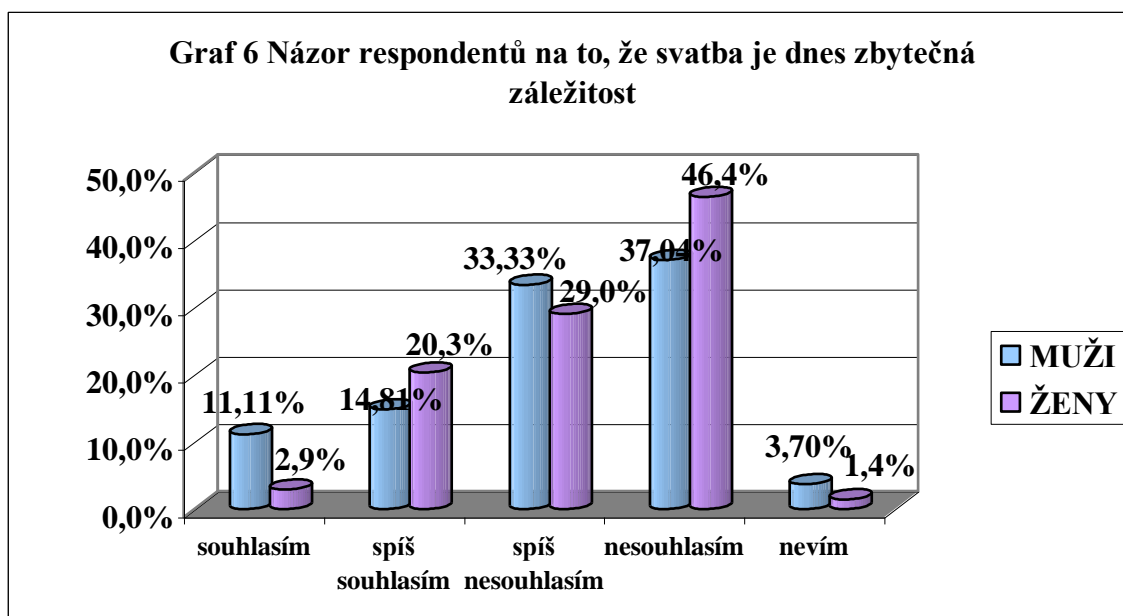
- záleží na (mojí/naší) zralosti, dospění a touze po dítěti, hlavně na partnerovi (jestli mě požádá).

Většina z nesezdaných respondentů uvedla, že má v plánu uzavřít sňatek. Můžeme se tedy domnívat, že se manželství mezi mladými pořád těší oblibě, pouze je uzavíráno ve vyšším věku. Uvedené otevřené odpovědi respondentů často zmiňují jako podmínku vstupu do manželství partnera, partnerskou situaci. Dá se usuzovat, že mladí před vstupem do manželství pečlivěji vybírají partnera.

Tvrzení č. 7 Svatba je v dnešní době zbytečná záležitost

Tabulka 6 Náзор respondentů na to, že svatba je dnes zbytečná záležitost

Pohlaví	Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	CELKEM
Muž	11,1%	14,8%	33,3%	37,0%	3,7%	100,0%
Žena	2,9%	20,3%	29,0%	46,4%	1,4%	100,0%
Celkem	7,0%	17,6%	31,2%	41,7%	2,6%	100,0%

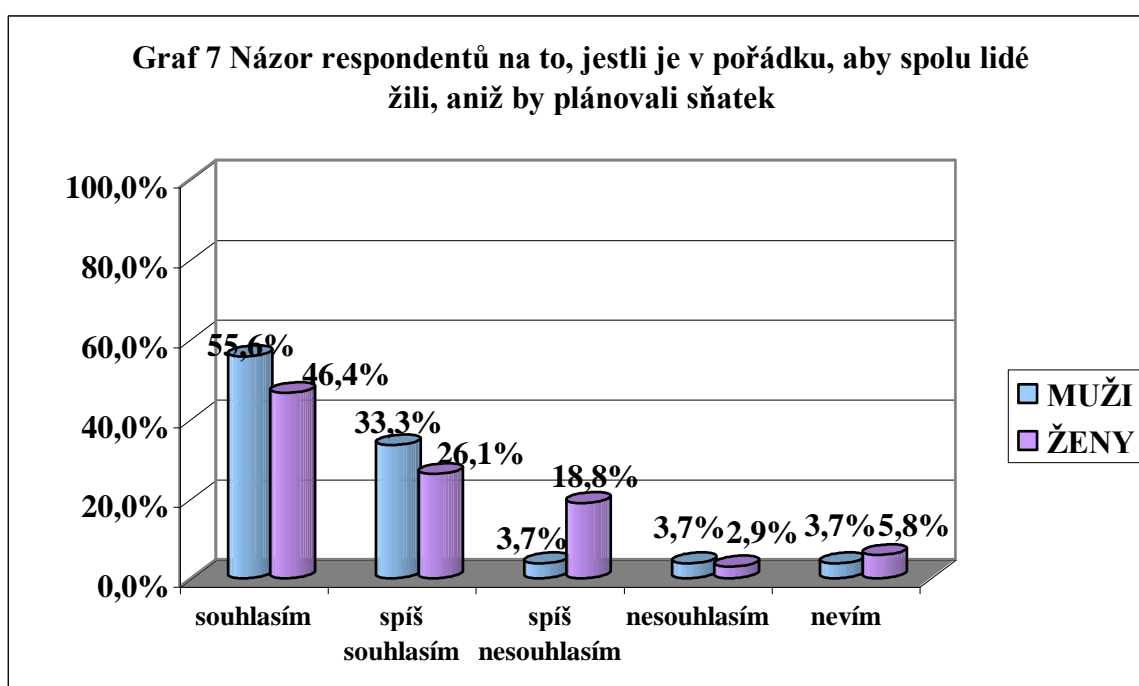
Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

Většina respondentů odmítala toto tvrzení. Mírná disproporce vznikla mezi názory mužů a názory žen. Více než tři čtvrtiny žen vyslovilo s tvrzením nesouhlas, většina z nich byla zásadně proti. Muži vyslovující nesouhlas nebyli tak zásadní, i když jich také největší podíl byl zásadně proti. Největší rozdíl vznikl mezi muži a ženami, kteří souhlasili s tímto tvrzením. 11,1% mužů oproti 2,9% žen.

Tvrzení č. 8 Je v pořádku, když lidé spolu žijí, aniž by plánovali sňatek

Tabulka 7 Názor respondentů na to, jestli je v pořádku, aby spolu lidé žili, aniž by plánovali sňatek

Pohlaví	Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	CELKEM
Muž	55,6%	33,3%	3,7%	3,7%	3,7%	100,0%
Žena	46,4%	26,1%	18,8%	2,9%	5,8%	100,0%
Celkem	51,0%	29,7%	11,3%	3,3%	4,8%	100,0%

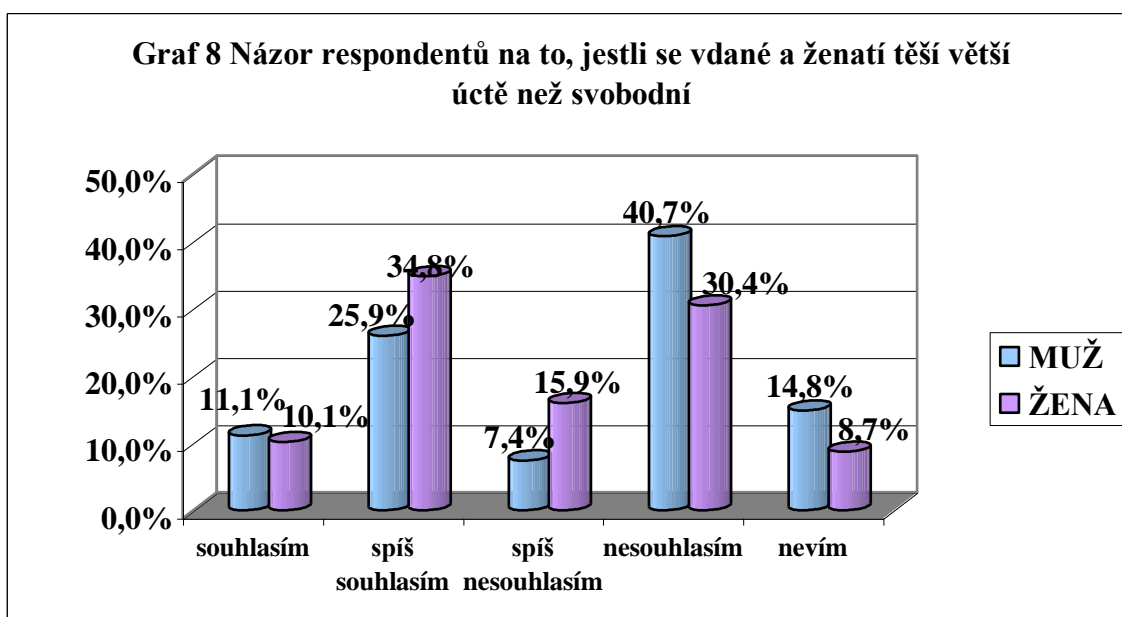
Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

Toto tvrzení zjišťovalo míru tolerance na nesezdané soužití. Téměř 90% mužů souhlasilo s tvrzením, žen souhlasilo necelých 73%, což naznačuje menší míru tolerance žen a dokazuje to i jejich procentuální zastoupení u nesouhlasných odpovědí, které tvoří téměř 22% oproti necelým 8% u mužů.

Tvrzení č. 9 Ženatí/vdané se těší větší úctě než svobodní

Tabulka 8 Názor respondentů na to, jestli se vdané a ženatí těší větší úctě než svobodní

Pohlaví	Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	CELKEM
Muž	11,1%	25,9%	7,4%	40,7%	14,8%	100,0%
Žena	10,1%	34,8%	15,9%	30,4%	8,7%	100,0%
Celkem	10,6%	30,4%	11,7%	35,6%	11,8%	100,0%

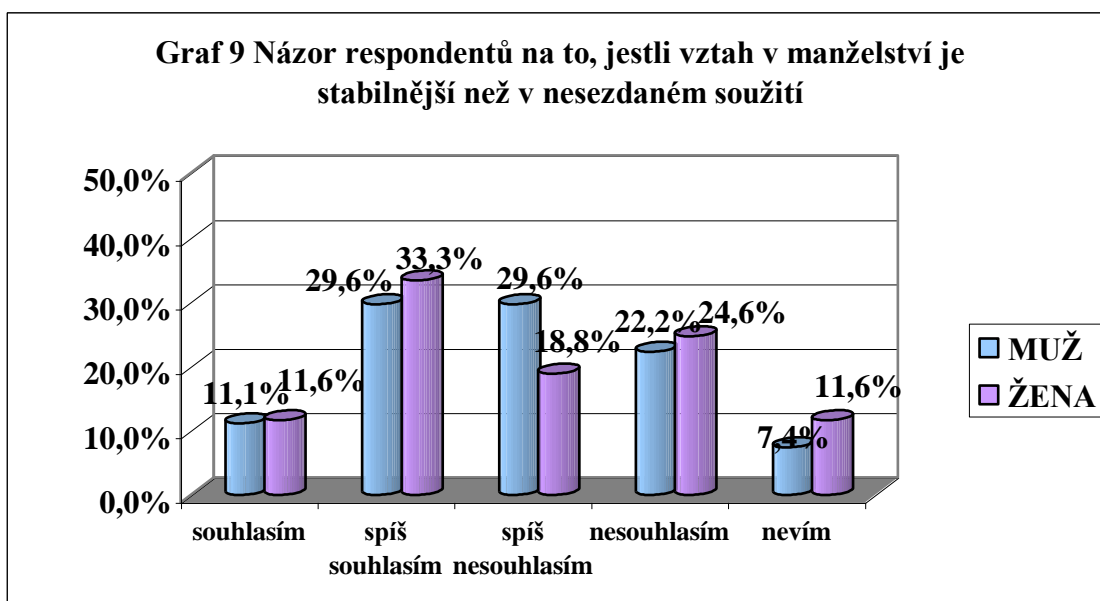
Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

Zde vyjadřovali respondenti svůj názor a názory mužů a žen se poměrně lišily v intenzitě. Necelých 12% respondentů ale nevyjádřilo svoje mínění vůbec. Největší počet mužů, 40,7%, plně s tímto tvrzením nesouhlasilo, ženy nejvíce odpovídaly, že spíše souhlasí, a to ve 34,8%. Celkově ženy v odpovědích na toto tvrzení nebyly jednotné, zastoupení těch, co souhlasily a těch, co nesouhlasily, bylo přibližně stejné. Ale ve skupině mužů převládaly nesouhlasné odpovědi. Ovšem tato interpretace má jisté omezení, protože jinak lze vnímat vdané ženy a jinak ženaté muže, což tato otázka nezohlednila.

Tvrzení č. 10 Vztah v manželství je stabilnější než v nesezdaném soužití

Tabulka 9 Názor respondentů na to, jestli vztah v manželství je stabilnější než v nesezdaném soužití

Pohlaví	Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	CELKEM
Muž	11,1%	29,6%	29,6%	22,2%	7,4%	100,0%
Žena	11,6%	33,3%	18,8%	24,6%	11,6%	100,0%
Celkem	11,4%	31,5%	24,2%	23,4%	9,5%	100,0%

Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

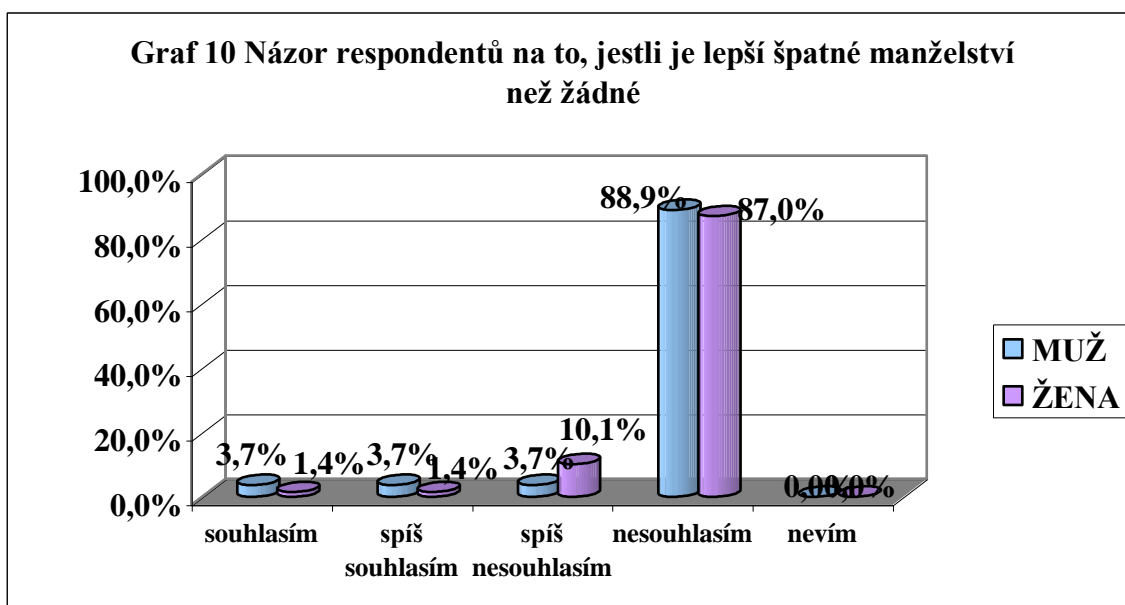
Celkově se u tohoto tvrzení respondenti více přikláněli k nesouhlasnému názoru. Ale v případě mužů nesouhlas vyjádřilo 51,8% a v případě žen bylo toto zastoupení menší, a to 43,4%. Přímý souhlas dali muži ve 40,7% a ženy 44,9%, což zase ženy rozděluje na dva přibližně stejné tábory.

Tato otázka byla vodítkem pro verifikaci hypotézy č. 1. U souhlasných odpovědí rozdíl mezi muži a ženami nebyl nijak významný. Díky tomu, že 9,5% respondentů zvolilo odpověď *nevím*, se u nesouhlasných odpovědí projevil mírný rozdíl mezi muži a ženami. I když tedy výsledek není zrovna jednohlasný, můžeme říci, že **hypotézu č. 1 se podařilo ověřit.**

Tvrzení č. 11 Špatné manželství je lepší než žádné

Tabulka 10 Názor respondentů na to, jestli je lepší špatné manželství než žádné

Pohlaví	Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	CELKEM
Muž	3,7%	3,7%	3,7%	88,9%	0,0%	100,0%
Žena	1,4%	1,4%	10,1%	87,0%	0,0%	100,0%
Celkem	2,6%	2,6%	6,9%	87,9%	0,0%	100,0%

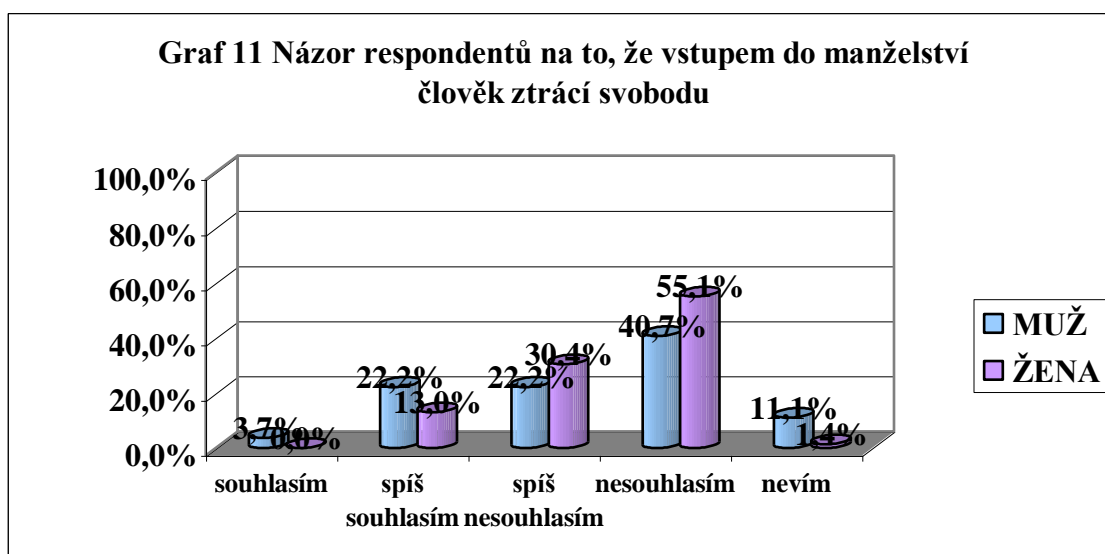
Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

U tohoto tvrzení se muži i ženy vyjadřovali dost jednoznačně a souhlasně. Kladný názor na tuto problematiku měla pouze okrajová část respondentů. Více než 90% mladých by tedy raději nevstupovala do manželství nebo v něm nesetrvávala, pokud by ho definovali jako špatný. Z tohoto názoru se dá odvodit, že mladí by mohli mít i tolerantní postoj k rozvodům.

Tvrzení č. 12 Vstupem do manželství člověk ztrácí svobodu

Tabulka 11 Názor respondentů na to, že vstupem do manželství člověk ztrácí svobodu

Pohlaví	Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	CELKEM
Muž	3,7%	22,2%	22,2%	40,7%	11,1%	100,0%
Žena	0,0%	13,0%	30,4%	55,1%	1,4%	100,0%
Celkem	1,9%	17,6%	26,3%	47,9%	6,3%	100,0%

Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

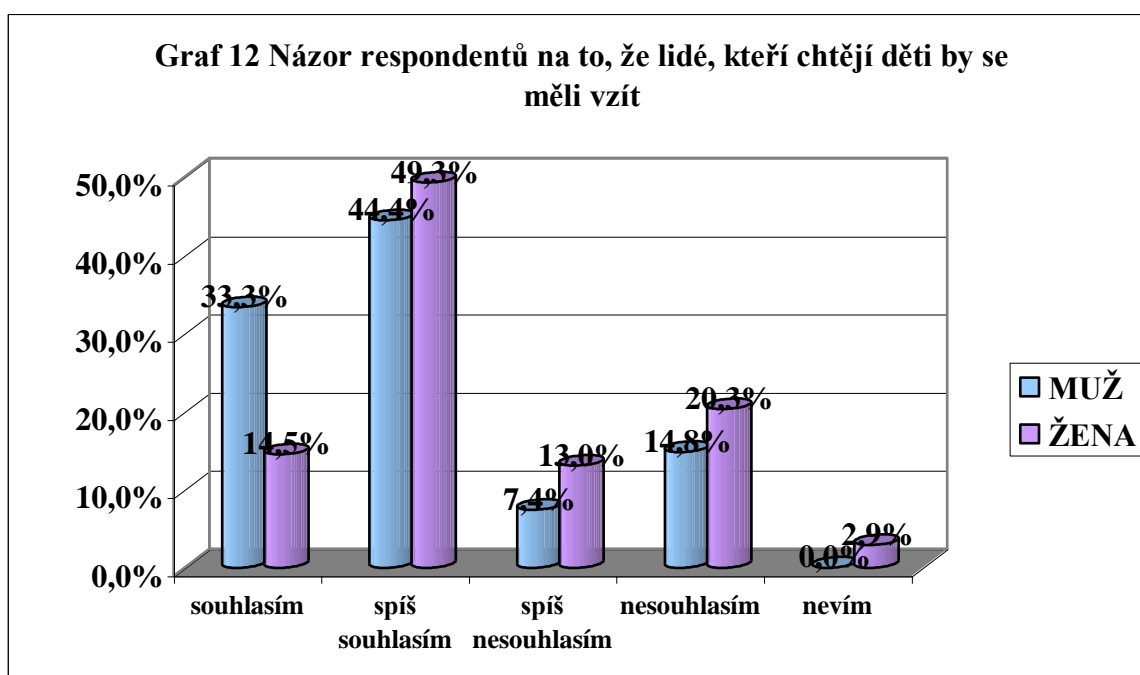
Většina respondentů s tímto tvrzením nesouhlasila, přičemž nesouhlasilo více žen než mužů. Mladí muži manželství zřejmě chápou více jako zavazující, proto souhlasné stanovisko zastávalo 25,9% mužů a žen pouze 13%. Tato otázka souvisí s hypotézou č. 4 a docela jasně z jejího výsledku vyplývá, že mladí lidé s tímto tvrzením většinou nesouhlasí. **O hypotéze č. 4 tedy můžeme říci, že byla vyvrácena.**

Tvrzení č. 13 Pokud lidé chtějí mít děti, měli by se vzít

Tabulka 12 Názor respondentů na to, že lidé, kteří chtějí děti, by se měli vzít

Pohlaví	Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	CELKEM
Muž	33,3%	44,4%	7,4%	14,8%	0,0%	100,0%
Žena	14,5%	49,3%	13,0%	20,3%	2,9%	100,0%
Celkem	23,9%	46,9%	10,2%	17,6%	1,4%	100,0%

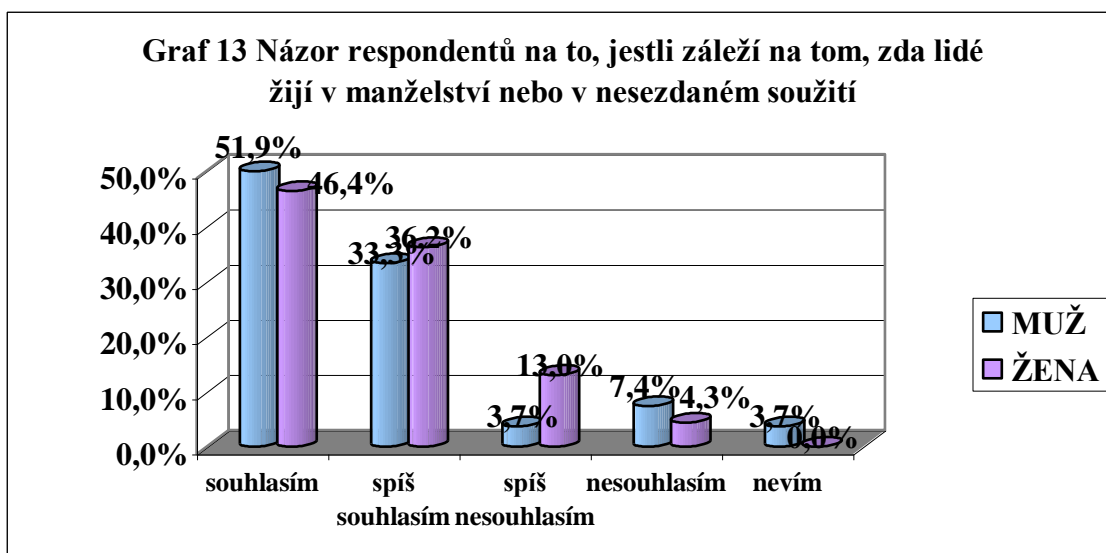
Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

K tomuto tvrzení se muži vyjádřili spíše konzervativně, více než tři čtvrtiny z nich, potvrdily, že děti by se měly narodit do manželství. U žen se vyjádřilo souhlasně 63,8%. Ženy u tohoto tvrzení prokázaly o něco větší toleranci k nesezdanému soužití s dětmi.

Tvrzení č. 14 Nezáleží na tom, jestli dva lidé, kteří se mají rádi, žijí v manželství nebo v nesezdaném soužití.

Tabulka 13 Názor respondentů na to, jestli záleží na tom, zda lidé žijí v manželství nebo v nesezdaném soužití

Pohlaví	Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	CELKEM
Muž	51,9%	33,3%	3,7%	7,4%	3,7%	100,0%
Žena	46,4%	36,2%	13,0%	4,3%	0,0%	100,0%
Celkem	49,1%	34,8%	8,4%	5,9%	1,9%	100,0%

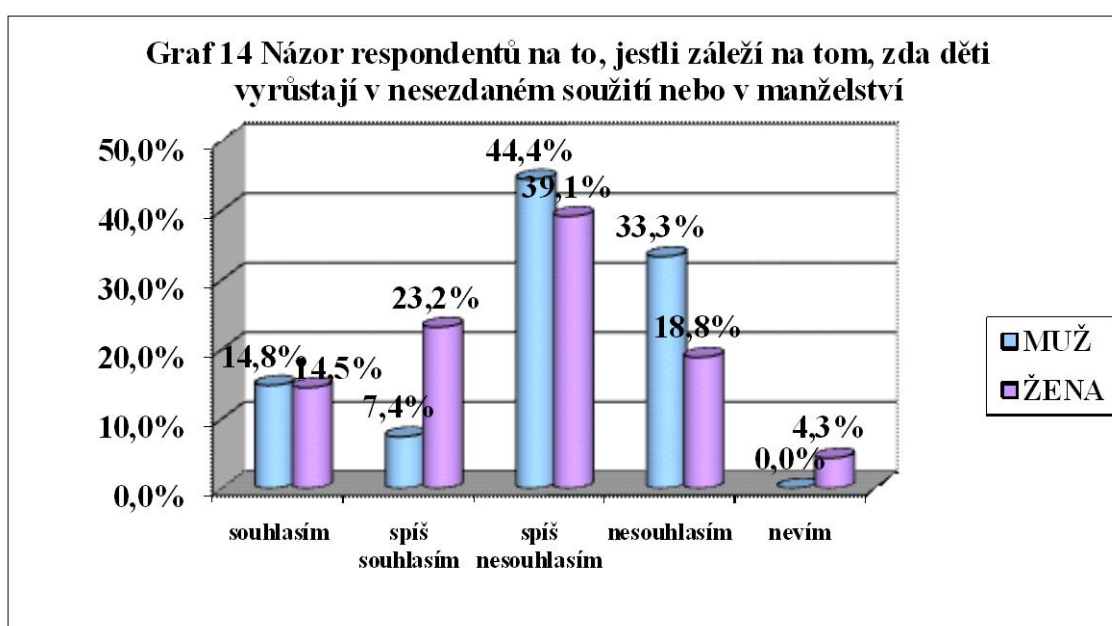
Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

Na rozdíl od předchozího tvrzení, které zahrnovalo i případné děti, u tohoto tvrzení velká většina respondentů vyjádřila souhlas, muži celkem v 85,2% a ženy v 82,6% souhlasili/y s tím, že na formě soužití nezáleží.

Tvrzení č. 15 Nezáleží na tom, jestli děti vyrůstají v nesezdaném soužití anebo v manželství.

Tabulka 14 Názor respondentů na to, jestli záleží na tom, zda děti vyrůstají v nesezdaném soužití nebo v manželství

Pohlaví	Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	CELKEM
Muž	14,8%	7,4%	44,4%	33,3%	0,0%	100,0%
Žena	14,5%	23,2%	39,1%	18,8%	4,3%	100,0%
Celkem	14,7%	15,3%	41,8%	26,1%	2,2%	100,0%

Zdroj: Vlastní průzkumné šetření

Toto tvrzení koresponduje s tvrzením č. 13. U předchozího třináctého tvrzení byli muži poměrně konzervativní a zde prokázali konzistentnost ve svých názorech tím, že v 77,7% nesouhlasili s tvrzením. Dokazuje to, že pro rození a výchovu dětí považují muži nejlepší manželství. Ženy i zde zastávaly podobný názor jako muži, ale souhlas jich vyjádřilo jen 57,9%

Výsledky získané z tvrzení č. 13 a 15 jsou důležité pro vyvození závěru u hypotézy č. 2, která tvrdí, že mladí lidé neodmítají nesezdané soužití s dětmi. Na základě získaných poznatků, celkem jednoznačně vyplynulo, že mladí lidé považují za důležité vznik manželství pro narození dítěte. Proto soudím, že **hypotézu č. 2 se nepodařilo ověřit.**

Srovnání výsledků průzkumu s hypotézami:

Hypotéza první:

Mladí lidé nesouhlasí s názorem, že vztah v manželství je stabilnější než v nesezdaném soužití.

Jako celek většina mladých nesouhlasí, že vztah v manželství je stabilnější než v nesezdaném soužití, ale tomuto výsledku napomohly spíše odpovědi mužů, protože ženy se rozdělily u této odpovědi na dva přibližně stejné tábory.

Platnost této hypotézy byla ověřena.

Hypotéza druhá:

Mladí lidé neodmítají nesezdané soužití s dětmi.

Z výsledků stanovisek k tvrzení *Pokud lidé chtějí mít děti, měli by se vzít* se vyjádřilo kladně 70,8% respondentů a s tvrzením, že záleží na tom, jestli děti vyrůstají v manželství nebo nesezdaném soužití, vyšel najevo souhlas 67,9% dotázaných a stejně jako u předchozí hypotézy, měli větší zásluhu na výsledku muži.

Platnost této hypotézy byla vyvrácena.

Hypotéza třetí:

Lidé, kteří vyrůstali v neúplné rodině pouze s jedním rodičem, častěji volí nesezdané soužití jako manželství.

Díky tomu, že 27% respondentů, kteří nevyrůstali v úplné rodině, žije již v manželství a 29,7% z nich sňatek plánuje, tak zbývá jedna třetina respondentů, kteří sňatek v blízké době odmítají. Ovšem tyto „odmítaví“ jsou z velké části ve věku do 30 let, takže můžeme očekávat změnu jejich názoru.

Platnost této hypotézy byla vyvrácena.

Hypotéza čtvrtá:

Mladí muži, na rozdíl od žen, chápou vstup do manželství jako ztrátu svobody.

Obě pohlaví, ve většině případů, chápou vstup do manželství jako akt neomezující jejich svobodu, ale ženy jsou o tomto názoru přesvědčeny v 85,5% a muži v necelých 63% případech. Vypovídá to spíš, že existují muži, kteří se ztráty svobody obávají, ale nevyskytují se v takové počtu, aby mohli být postaveni jako protipól ženskému názoru.

Platnost této hypotézy byla vyvrácena.

Závěr

V posledních dvaceti letech dochází v naší společnosti k velkému množství změn, které k nám dorazily společně se změnou politické situace. Tyto změny nenastaly náhle, ale postupně se vyvíjely do současné podoby a nyní s odstupem času máme dobrou základnu, ze které můžeme daný vývoj pozorovat a případně porovnávat s jinými relevantními údaji. Vztaženo obecně i k tématu této práce, chceme říci, že během této doby jsme svědky měnících se názorů na různé sociologické jevy, jako např. manželství, rozvody, nesezdané soužití, bezdětnost a hlavně jsme svědky jejich změn z pohledu demografického.

Nyní bych chtěla krátce charakterizovat jednotlivé části práce. V teoretické části bylo snahou pojednat o hlavních dvou druzích partnerského soužití v naší zemi, a to o manželství a nesezdaném soužití. Vrátili jsme se do minulosti, abychom lépe mohli pochopit současnou situaci, která není až tak jednoznačná. Preference mladých se v mnoha případech liší od jejich názorů. Názory mladé generace tato kapitola také postihuje, údaje o nich byly čerpány z různých průzkumů a vyplývá z nich, že mladí lidé považují za prvořadé být se svým partnerem a až v druhé řadě se zabývají formou soužití. Instituce manželství si mladí lidé váží a zároveň jsou velmi tolerantní k různým druhům nesezdaného soužití.

Teoretická část práce se také zabývala zejména názory mladých na různé formy soužití partnerů a snažila se postihnout i preferované formy soužití respondentů.

Na základě výše řečeného a výsledku průzkumu této bakalářské práce by odpověď na otázku, jestli je manželství přežitě, nmoderní, nepreferované, byla zatím stále jednoznačné *ne* a o tom se ještě pořád můžeme přesvědčit i na základě obsazenosti termínů radnic. Zároveň se naše mladá společnost ukazuje jako velmi tolerantní, což také dokazují výsledky průzkumu v praktické části práce. Ověřil se již známý fakt, že mladí v drtivé většině nic nenamítají proti soužití partnerů bez manželství. Ale co bylo poměrně překvapující zjištění, byly názory mužů na druh soužití versus děti. Muži se, dokonce ve větší míře než ženy, přikláněli k názoru, že děti by měly vyrůstat v manželství. Znamená to tedy, že mladí jsou velmi tolerantní k nesezdanému soužití, ale jsou pořád tak tolerantní, pokud se ve vztahu vyskytují děti?

Z výsledku na otázku, jestli je lepší špatné manželství nebo žádné, drtivá většina dotázaných vyjadřovala názor, že *žádné*. Je tedy jasné, že nejsme ortodoxními příznivci manželství za každou cenu. Na závěr praktické části je uvedeno srovnání hypotéz s výsledky průzkumu. Pro úplnost zde toto srovnání uvádím:

Hypotéza první:

Mladí lidé nesouhlasí s názorem, že vztah v manželství je stabilnější než v nesezdaném soužití.

Platnost této hypotézy byla ověřena.

Hypotéza druhá:

Mladí lidé neodmítají nesezdané soužití s dětmi.

Platnost této hypotézy byla vyvrácena.

Hypotéza třetí:

Lidé, kteří vyrůstali v neúplné rodině pouze s jedním rodičem, častěji volí nesezdané soužití jako manželství.

Platnost této hypotézy byla vyvrácena.

Hypotéza čtvrtá:

Mladí muži, na rozdíl od žen, chápou vstup do manželství jako ztrátu svobody.

Platnost této hypotézy byla vyvrácena.

Zjištění, která přináší tato práce, by mohla přispět oboru sociální pedagogika především v oblasti prevence. Svobodní lidé, kteří se zúčastnili průzkumu, většinou uváděli, že chtějí vstoupit v dohledné době do manželství, ale podmiňují vstup do něj dosažením různých cílů. Nejdůležitější je jistě výběr vhodného partnera, ale vzniká zde prostor pro zkoumání dalších podmínek a nakolik jsou tyto podmínky materiálního rázu. S tímto souvisí i další materiální stránka tématu partnerských vztahů, a to právní úprava manželství a nesezdaného soužití. U nesezdaného soužití je právní úprava minimální a bylo by dobré rozšířit právní vědomí jako účinnou prevenci mnohých neshod.

Resumé

Tato bakalářská práce je rozdělena do dvou základních částí. První část je teoretická a druhá je praktická.

Teoretická část je tvořena dvěma základními kapitolami. První kapitola má název **Manželství a rodina v kontextu doby**. Tato kapitola se zabývá vznikem a historií instituce manželství a jeho charakteristikou za minulého režimu. Nejen manželství, ale i rodina je podstatnou součástí tématu, proto jsou v této kapitole zahrnuty i funkce rodiny a samozřejmě i současná situace na poli rodinném a manželském.

Druhá kapitola s názvem **Nesezdané soužití** se zaměřuje na vývoj této formy partnerství a popisem jeho druhů. Důležitou součástí je i podkapitola zabývající se rozdílem v právním zakotvení nesezdaných párů oproti manželským a právním postavení dětí z těchto vztahů. Poslední součástí této kapitoly tvoří poznatky o názorech mladých z různých výzkumných šetření.

Praktická část je tvořena kapitolou s názvem **Názory mladých na různé formy soužití**. Úkolem této části bylo respondenty rozdělit na základě tzv. tvrdých dat a dále provést malý průzkum mezi mladými a zjistit jejich aktuální názory na otázky týkající se svatby, manželství, nesezdaného soužití a vztahů partnerů v nich. Respondenti se vyjadřovali i k otázce rození dětí do nesezdaného soužití respektive manželství.

Anotace

Bakalářská práce s názvem „Preference formy partnerského soužití“ se zabývá historií manželství a nesezdaným soužitím. Dále se zajímá o to, jaké formy soužití preferují mladí, a jak se partnerské soužití změnilo zejména v posledních dvaceti letech.

Praktická část této bakalářské práce zjišťovala postoje dnešní mladé generace, její toleranci k různým druhům partnerského soužití a názory na partnerské soužití vztažené k dětem.

Klíčová slova

nesezdané soužití, manželství, rodina, forma soužití, funkce rodiny LAT, děti,

Annotation

This Bachelor's thesis called „The preference of young people cohabitation“ occupies with the history of marriage and unmarried cohabitation. Furthermore is interested in what kind of cohabitation do young people prefer and how has their partnership changed mainly for the last twenty years.

The practical part of the Bachelor's thesis surveyed attitudes of present young generation, its tolerance towards various kinds of partners' cohabitation and its opinions to partnership related to children.

Key words

Unmarried cohabitation, marriage, family, form of cohabitation, family function, LAT, children

Seznam použité literatury

1. Francová, Marie. Dvořáková Závodská, Jana. Rozvody, rozchody a zánik partnerství. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 260 s., ISBN 978-80-7357-586-1
2. Gavora, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. 1.vyd. Brno: Paido, 2000, 207 s., ISBN 80-85931-79-6
3. Hamplová, Dana (ed.). Děti na psí knížku? Mimomanželská plodnost v ČR. 1. vydání. Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., 2007, 155 s., ISBN 978-80-7330-128-6.
4. Hrušáková, Milana a kolektiv. Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 586 s., ISBN 978-80-7400-061-4
5. Jilčík, Tomáš. Zapletal, Ladislav. Sociologie. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2008, 71 s.
6. Klabouch, Jiří. Manželství a rodina v minulosti. 1. vydání. Praha: Orbis n. p., 1962, 281 s.
7. Kraus, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. 1. vydání. Praha: Portál, 2008, 216 s., ISBN 978-80-7367-383-3.
8. Maříková, Hana, Kostecký, Tomáš, Lebeda, Tomáš, Škodová, Markéta eds. Jaká je naše společnost? Otázky, které si často klademe. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010, 446 s., ISBN 978-80-7419-025-4
9. Možný, Ivo. Moderní rodina (mýty a skutečnosti). 1. vydání. Brno: Blok. 1990. 184 s. ISBN 80-7029-018-8
10. Rabušic, L. Hamanová, J. Hodnoty a postoje v ČR 1991-2008: (pramenná publikace European Values Study). 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 324 s., ISBN 978-80-210-4952-9
11. Rabušic, L. Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě. 1. vydání. Praha. Sociologické nakladatelství, 2001, 265 s., ISBN 80-86429-01-6
12. Radvanová, Senta. Manželství a rodina v ČSSR. 1. vydání. Praha: Orbis, 1964, 160 s.

13. Sirovátka, Tomáš, Hora, Ondřej (eds.). Rodina, děti zaměstnání v české společnosti. 1. vydání. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, 2008, 330 s., ISBN 978-80-7326-140
14. Vašek, Bedřich. Rodina dvacátého století, Olomouc, 1924
15. http://www.mpsv.cz/files/clanky/7958/Narodni_koncepce_podpory_rodin_s_detmi.pdf
16. http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/podil_deti_narozenych_mimo_manzelstvi_v_letech_1950_2009
17. <http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/106-rodina-manzelstvi-a-kohabitace.html>
18. socstudia.fss.muni.cz/pristup.php?soubor=081031105351.pdf

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník

Vážená paní, vážený pane,
jako studentka závěrečného ročníku oboru sociální pedagogika Institutu mezioborových studií v Brně se na Vás obracím s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku. Prostřednictvím jeho vyplnění umožníte získat cenných informací a názorů potřebných pro průzkum, který je součástí mé bakalářské práce, věnované otázkám soužití mladých lidí. Dotazník je zcela anonymní.

Vhodnou odpověď prosím zakroužkujte.

Děkuji Vám za pečlivé a pravdivé vyplnění a čas, který jste mu věnovali.

Tereza Vrbková

1. Pohlaví :	muž žena
2. Věk :	méně než 20 let 20-30 let 31-40 let nad 41 let
3. Rodinný stav :	vdaná/ženatý nesezdané soužití svobodná/ý rozvedená/ý vdovec/vdova
4. Vyrůstal/a jste v dětství/mládí v úplné rodině?	ano ne, rodiče žili odděleně ano, jeden z rodičů byl nevlastní

5. V případě, že nežijete v manželství, plánujete v blízké době (přibližně tři let) sňatek?

ne

ano

záleží na okolnostech (vypište
přibližně na jakých)

.....

.....

6. Bydlíte s partnerem/kou ve společné domácnosti?

ano

ne

Níže prosím vyjádřete svůj souhlas nebo nesouhlas s uvedenými tvrzeními, vhodnou odpověď zakroužkujte:

7. Svatba je v dnešní době zbytečná záležitost.

souhlasím   spíše souhlasím   spíše nesouhlasím   nesouhlasím
nevím

8. Je v pořádku, když lidé spolu žijí, aniž by plánovali sňatek.

souhlasím   spíše souhlasím   spíše nesouhlasím   nesouhlasím
nevím

9. Ženatí/vdané se těší větší úctě než svobodní.

souhlasím   spíše souhlasím   spíše nesouhlasím   nesouhlasím
nevím

10. Vztah v manželství je stabilnější než v nesezdaném soužití.

souhlasím   spíše souhlasím   spíše nesouhlasím   nesouhlasím
nevím

11. Špatné manželství je lepší než žádné.

souhlasím   spíše souhlasím   spíše nesouhlasím   nesouhlasím
nevím

12. Vstupem do manželství člověk ztrácí svobodu.

souhlasím   spíše souhlasím   spíše nesouhlasím   nesouhlasím
nevím

13. Pokud lidé chtějí mít děti, měli by se vzít.

souhlasím   spíše souhlasím   spíše nesouhlasím   nesouhlasím
nevím

14. Nezáleží na tom, jestli dva lidé, kteří se mají rádi, žijí v manželství nebo nesezdaném soužití.

souhlasím   spíše souhlasím   spíše nesouhlasím   nesouhlasím
nevím

15. Nezáleží na tom, jestli děti vyrůstají v nesezdaném soužití rodičů anebo v manželství.

souhlasím   spíše souhlasím   spíše nesouhlasím   nesouhlasím
nevím

Dotazník je dostupný i na internetu, rozdělený do dvou částí :

<http://www.surveymonkey.com/s/NK96LVB>

<http://www.surveymonkey.com/s/NL9Z6YF>